

succulenta

MAANDBLAD VAN DE NEDERLANDS-BELGISCHE VERENIGING
VAN LIEFHEBBERS VAN CACTUSSEN EN ANDERE VETPLANTEN

Mammillaria senilis Lodd.

Foto: Th. Neutelings

ISBN 0039-4467

**62ste JAARGANG
No. 10
OKTOBER 1983**

Beste vrienden en vriendinnen,

Enige tijd geleden kwam er iemand van onze afdeling bij me op bezoek. Hij was nog niet zo lang lid van Succulenta en in de kas raakten we al snel aan de praat over allerlei vragen die hij op me afvuurde. Ik probeerde natuurlijk zo goed en zo kwaad dat ging die vragen te beantwoorden en zo waren we een hele tijd bezig.

Op een gegeven moment merkte mijn bezoeker op, dat het inwijden van nieuwe leden in de hobby best wat beter zou kunnen gebeuren. Natuurlijk wist hij ook wel dat er vele boeken zijn waarin allerlei dingen worden verteld en uitgelegd en natuurlijk heeft hij onze voortreffelijke "Handleiding". Maar toch mist er dan nog iets. Naast al die papieren wijsheid heb je ook nog vaak verdere uitleg en toelichting van meer ervaren liefhebbers nodig.

Hiermee roerde mijn vetplantenvriend een belangrijk punt aan, waarover wij ons als bestuur ook het hoofd aan het breken zijn en waarover in de warme zomer een werkgroepje in alle stilte enige plannen heeft opgesteld.

Niet alleen komen er als beginner allerlei vragen over de cultuur van de planten op je af, maar bovendien wordt je bijvoorbeeld op afdelingsvergaderingen overspoeld met woorden, uitdrukkingen en namen, die wel geheimtaal lijken (en voor hoeveel oude rotten is dat ook niet zo?). Daar praat iemand over veldnummers van Lau, dan hoor je iemand aan een ander vertellen over een geslaagde 'kontjesenting', elders zie je een plant met het etiket 'sp. JE 1048' en een volgende keer vertelt iemand dat je de pH van de potgrond wel aan de zure kant moet houden. En dán natuurlijk nog die soms onuitspreekbare namen (denk eens aan 'huitzilopochtli'). Ja, de hobby lijkt soms wel een doolhof. En laten de meer ervarenen maar eens proberen om in al dit soort gevallen een duidelijke uitleg te geven. Ik wed, dat zelfs mensen met lange ervaring vaak in moeilijkheden zullen komen, omdat ze het wel weten, maar niet weten te vertellen. En ik hoor mijn bezoeker weer zeggen, dat het inwijden in de hobby best wat beter zou kunnen. En ik ben het met hem eens. Bovendien is er een vrij voor de hand liggende oplossing voor dit probleem. Wat zou u ervan denken om in de afdelingen eens een soort 'beginnerscursus' te starten? Valt u nu niet meteen over dit woord 'cursus', want zo ingewikkeld is het heus niet. Stel een groep mensen uit een afdeling: (al zijn het er maar drie of vier) spreekt met elkaar af om de "Handleiding" te gaan bestuderen onder leiding van een of twee afdelingsleden, die een beetje goed kunnen uitleggen en voordoen. Bijvoorbeeld elke maand wordt een afgesproken stuk behandeld en - als het daarvoor de tijd is - worden de besproken werkzaamheden ook met elkaar door iedereen uitgevoerd (enten, zaaien, verpoten, verspenen, stekken, enz.). De deelnemers hebben zo de gelegenheid om allerlei kleine praktische vraagjes, waar ze anders alleen op stuiten, met elkaar en met wat meer ervaren liefhebbers te bespreken. Ze kunnen van elkaar zien wat ze fout en goed doen en ga zo maar door.

Welnu, zoiets kan ook gebouwd worden voor dat andere probleem van al die ingewikkelde begrippen en uitdrukkingen. Dat is natuurlijk lastiger, want daarvoor bestaat niet een kant en klare handleiding. Als we er echter mee gaan beginnen komt het boekje "Moeilijke woorden en uitdrukkingen in de sukkulentwereld" misschien ook nog tot stand.

En als er in de afdeling nu geen ervaren leden zijn, die een beetje goed kunnen uitleggen? Dan moeten die het leren, zou ik zeggen. Ook zoiets als een 'cursus voor uitleggers' lijkt me een goed idee.

Zo heb ik u wat verteld over iets waar we als bestuur van Succulenta mee bezig zijn. Denk er eens over na. Bespreek het in de afdeling en vergeet niet om het eens echt te proberen! Veel succes en plezier.

Herman Koningsveld, uw voorzitter

Wat denkt u van (40)

Mammillaria senilis Lodd. in Salm-Dyck, 1849

TH. NEUTELINGS

Deze bolcactus, in de oudere literatuur ook bekend als *Mamillopsis senilis*, is bij de liefhebbers in feite een oude bekende. Hij heeft de volgende kenmerken: Plantelichaam: bol- tot kort zuilvormig, enkelvoudig tot spruitend, tot 15 cm hoog en 6 cm Ø. Axillen: witte wol tot borstelachtige haren, maar (in cultuur) gewoonlijk kaal. Randdorens: 30-40 stuks, -14 mm lang, wit, dun, stijf maar niet prikkend. Middendorens: 4-6 stuks, tot 20 mm lang, met gele top, de bovenste en de onderste gehaakt, dikker dan de randdoorns, meer afstaand, later geel tot geelbruin wordend. Bloemen: 60/70 mm lang, rood, slanke bloembuis met schubben, meeldraden en stijl steken boven de bloembladen uit.

Vrucht: groen tot rood met een goudkleurige weerschijn.

Zaad: tamelijk groot, met netvormige putjes, hilum aan de zijkant, zwart. Verspreidingsgebied: bij de stad Chihuahua (= typevindplaats) en bij El Salto tussen Mazatlan en Durango, in de bergen van Jalisco op 2500 m hoogte, en in de Sierra de Chabarra bij Concordia, Sinaloa, Mexico.

In 1923 werd deze soort door Britton en Rose de naam *Mamillopsis senilis* gegeven. Tegenwoordig wordt door de meeste schrijvers *Mamillopsis* als ondergeslacht aangehouden.

Als een soort van mysterieus spook waart voorts de naam *Mamillopsis diguetii* rond. De beschrijving hiervan is pas na Webers' dood gepubliceerd in 1904. *Mammillaria senilis* var. *diguetii* (var. nova) werd deze plant gedoopt en kreeg als aantekeningen mee: "De plant is oorspronkelijk afkomstig van de Sierra de Nayarit, alwaar L. Diguet hem aantrof op een hoogte van 2500 m.

Deze variëteit verschilt met *M. senilis* in de volgende kenmerken: "1) hij heeft stijve randdorens (dus niet haarvormig of buigzaam, zoals bij de typeplant het geval is; 2) volwassen oksels vertonen 2-3 kleine borstelharen. Het is mogelijk dat een gedetailleerde waarneming van de bloemen nog enige andere verschillen met *M. senilis* zullen opleveren".

Tot zover de kenmerkende verschillen, die naar mijn persoonlijke mening, niet erg indrukwekkend te noemen zijn. Mijn *M. senilis* vertoont in de oksels ook kleine witte borstelharen. Britton en Rose bevestigen het voorkomen hiervan. Pilbeam zegt dat *senilis*-cultuurexemplaren overwegend kale oksels hebben.

De bloem van de variëteit *diguetii* is diep rood en wordt ca. 30 mm lang. Mijn *senilis*-exemplaar bloeit met ca. 40 mm lange bloemen, terwijl in de beschrijving 60-70 mm lang vermeld staat. Ook omtrent de bloemkleur van beide is grote verwarring gesticht. Daar hebben zelfs bekende cactuskenneren aan bijgedragen. Borg bijv. stelt dat de kleur voor beide rood is. Buxbaum beweert het tegenovergestelde van wat Backeberg schrijft, nl.: de bloemen van *senilis* zijn oranjegeel en die van *diguetii* rood.

De in Parijs bewaarde typeplant van de *diguetii*-variëteit werd verzameld in de bergen van Jalisco, op 2500 m hoogte door L. Diguet in maart 1900. Volgens Britton en Rose zou deze variëteit in 1921 door J. Ortega in de Sierra de Chabarra, bij de plaats Concordia in de staat Sinaloa verzameld zijn.

Hunt weet te melden dat in 1976 M. Kimnach en H. Sanchez-Mejorada in W.-Mexico planten verzamelden, waarvan aangenomen mag worden dat

deze diguetii zouden kunnen zijn. Helaas heb ik n.a.v. deze vage mededeling geen verdere publicaties gezien. Het blijft nog een raadselachtige affaire rond deze variëteit.

Daarom kan ik J. Pilbeam in zijn navolgend commentaar goed volgen. Het is net als het monster van Loch Ness; immers, de plant is nergens in de cultuur opgedoken.

Overigens, vele soorten planten kennen soms variatiebreedte. Aan bloemkleur en bedoorning mag ook geen absolute waarde gehecht worden. M.a.w. er is maar één senilis; en dat is de senilis.

M. Hils heeft in 1979 in de Sierra Madre Occidental tussen Mazatlan en Durango *M. senilis* aangetroffen op een hoogte van 2400 m, groeiend op steile rotsachtige hellingen, met mos begroeid en met weinig humus. Ze staan de hele dag in de zon, te zamen met *Agave filifera*. 's Nachts is het koud, overdag is het er aangenaam warm. 's Winters staan deze exemplaren in de sneeuw. Op een andere groeiplaats, vlak in de buurt, en wel op 2600 m hoogte, vond Hils een aaneengesloten groep van ruim 1 meter doorsnee. Deze laatste bloeiden met een meer roodviolette tint dan de lager bloeiende exemplaren. Dus... per vindplaats alleen al kan de kleur afwijkend zijn!

In de cultuur is deze plant toch niet zo moeilijk in bloei te krijgen zoals men vaak hoort beweren. In 1973 vond ik mijn eerste exemplaar, gewoon in een plantenzaak, geënt en wel op de bekende driekantige *Hylocereus*-onderstam. In de winter van '73/'74 verglaasde en verrotte deze onderstam. Als beginneling wist ik toen nog niet dat een dergelijke onderstam al het loodje legt bij temperaturen lager dan 10-12° C. Teleurgesteld veegde ik de verpapte en verslijmde delen rondom de harde centrale as weg, die zelf ook al aangetast was: Met een nijptang bevrijdde ik de senilis-ent vlak bij het vergroeiingspunt. Maar vanwege het dichte, harde doornenkleeft zag ik beslist geen kans om een noodenting uit te voeren. Intussen was het volop lente geworden en nog had ik niets aan die losse bol gedaan. Totdat ik het geval eens op zijn kop zette om te zien, of de onderkant nog gezond was. Tot mijn verbazing zag ik worteltjes groeien rondom de plek waar nog een stompje van de centrale as van de *Hylo*-onderstam zat. Uiteraard zette ik het geval, dankbaar gestemd, in een krachtig grondmengsel van klei en humus. Nu, zo'n 10 jaar later, staat hij er nog even gezond bij. Ik behandel hem zoals alle andere *Mammillaria*'s, echter met deze verschillen: hij krijgt de koudste en de lichtste plek in de kas. En als het vriezend weer is, zet ik hem zelfs overdag in de kou. Zo heeft hij menig sneeuwmutsje gekregen. Dank zij deze behandeling vormen zich in de loop van de maand januari de eerste knoppen, als kleine rode puntjes zichtbaar in de schedelpartij, rondom het groeipunt. Vanaf dat moment blijft hij permanent binnen. En als de zon sterker wordt, groeien de bloemknoppen geleidelijk aan tot volwassenheid. In deze fase mag absoluut niet één druppel water toegediend worden. Afhankelijk van de hoeveelheid zonlicht komen de bloemknoppen in maart/april tot ontplooiing. Met hun felle rode tinten, die tijdens de bloei vanaf oranje-rood via dieprood naar paarsrood verlopen, blijven ze lang open. 's Avonds, 's nachts en bij somber weer sluiten de bloemen zich niet. Elke bloem blijft ruim een week lang zich schitterend afsteken tegen de witte woestuitziende bedoorning. De bloem is licht zygomorf (= scheefvormig), wat al in het knopstadium zichtbaar is. De bloemdekbladen zijn aan de top wat gerafeld. De meeldraden staan, zonder enige tussenruimte, dicht om de stijl heen. De stempellobben ontvouwen zich niet. In het voorjaar van 1983 zag ik uit één oksel twee normale bloemen

spruiten. Beide dus met een eigen vruchtbeginsel. Spruiten doen ze toch niet zo gemakkelijk. Mijn oudste exemplaar vertoont zelfs nog geen neiging in die richting. Het zijn voorts langzame groeiers. Tijdens de zomermaanden verlangen ze normaal water, dat we, zoals gewoonlijk, uitsluitend van onderen toedienen.

Voor de vensterbankteelt zal deze plant het best wel doen. Maar enige kans op bloei is dan vrijwel uitgesloten. Misschien dat het op een onverwarmde kamer voor een raam op het zuiden toch kan lukken. En als het dan vriest, laat hem rustig staan. Men leest wel eens dat geënte exemplaren moeilijker bloeien. Uiteraard geldt dat voor de op Hylo-geënte exemplaren. Die kunnen per definitie nimmer koud staan. Maar ik zag ooit eens een vrij grote verzameling van zowel niet-geënte als geënte planten, die alle zonder uitzondering hun indrukwekkend prachtige bloemen tentoonspreidden.

Voor *Mamm. senilis* zijn twee Lau-nummers bekend, t.w.: 614, gevonden bij La Ciudad, staat Durango en 626, aangetroffen bij Tepehuanes-Topia, zelfde staat. Tenslotte, deze soort laat zich vrij gemakkelijk zaaien. Het duurt wel even, voordat de planten bloeibaar zijn.

Al met al een wonderschone cactus, die met enig geduld ons met schitterend grote bloemen belooft en dat in een periode dat de meeste andere soorten nog niet aan bloeien toe zijn.

Galmeydijk 49, 4706 KL Roosendaal

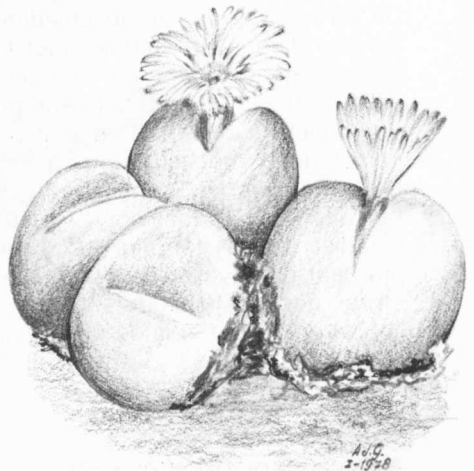
Mesembryanthemaceae (XXXVI)

FRANS NOLTEE en ARIE DE GRAAF

61. Imitaria (afgeleid van imitari = nabootsen; de planten gelijken in vorm op een Conophytum)

De vorm en de groeiwijze mag dan geheel overeenkomen met die van Conophytums, de enige soort, *Imitaria muirii*, wijkt wat de bouw van de zaaddoos betreft af van Conophytum. Het is daarom dat *Imitaria* gerekend wordt tot de Gibbaeum-groep. Soms wordt deze soort zelfs ingedeeld bij het geslacht *Gibbaeum* onder de naam *G. nebrownii*.

Het interessante plantje is nogal moeilijk te kweken en u zult ze dan ook niet dikwijls in verzamelingen of in de handel aantreffen. Zaad wordt er zelden van aangeboden. Mocht het u niettemin gelukken een portie zaad te bemachtigen, zaait u ze dan op dezelfde wijze als *Conophytums*. Het kiemen gelukt goed; het grootbrengen van de zaailingen is erg lastig. De kiemplantjes groeien zeer traag en het is een hele opgaaf de

Imitaria muirii

kleine groene bolletjes die hoofzakelijk bestaan uit een druppel vocht met een griezelig dun velletje er omheen, het eerste jaar door te loodsen. Versteent u ze beslist niet voordat de plantjes een grootte van 1 cm bereikt hebben. Het beste kunt u ze de eerste jaren in de zaaipan of -pot laten staan en in de eerstvolgende groeiperiode na het zaaien, wat vloeibare plantenmest aan het gietwater toevoegen. De sterkte van de oplossing moet u dan terugbrengen tot $\frac{1}{4}$ van de aangegeven dosis, zoals die voor kamerplanten gebruikelijk is. Altijd van onderaf water toedienen.

Imitaria murii bloeit in het najaar met roze bloemen van 2 cm doorsnede. De vindplaats van dit plantje is zeer beperkt en ligt in de Kleine Karoo, Kaapprovincie.

62. Jacobsenia (genoemd ter ere van Dr. Hermann Jacobsen, voormalig curator van de botanische tuin van Kiel in Duitsland; auteur van diverse boeken op het gebied van andere succulenten, o.a. het driedelige werk "A Handbook of Succulent Plants" en "Das Sukkulentenlexikon")

Jacobsenia kolbei, een van de 2 soorten van dit geslacht, is een rechtop groeiend, gedrongen struikje dat niet hoger wordt dan zo'n 25 cm. De niet-bloeiende takjes vormen op de knopen groepjes bladeren; de bloeiende takken doen dat niet. De bladeren zijn toegespitst en min of meer cilindrisch met een vlakke bovenzijde. Zij zijn fijn papilleus. De bloemen zijn tamelijk langgesteeld en wit tot roze-achtig van kleur. De diameter kan wel 9 cm bedragen.

De andere soort, *J. hallii* is minder bekend. Deze wordt slechts 15 cm hoog en heeft witte tot citroengele bloemen, die ongeveer even groot zijn als die van *J. kolbei*.

De vindplaats van beide soorten ligt in het Vanrhynsdorp-district in het westen van de Kaapprovincie.

De behandeling van *Jacobsenia* is niet zo moeilijk, doch u kunt deze plant 's zomers **niet** buiten zetten, zoals dat met de meeste andere struik-Mesems wel kan. Hij verlangt nogal wat warmte en het plantje mag niet te nat worden. Potgrond: een goed doorlatend, voedzaam grondmengsel.

De vermeerdering kan geschieden door stekken en door zaaien. Als stekken kunnen dienen de steriele (niet bloeiende) bladergroepen met een stukje, nog niet geheel verhoutte, stengel. Na droging oppotten in een mengsel van 75% grof zand en 25% goede potgrond. Voorlopig op een warm, beschaduwde plekje neerzetten en licht vochtig houden. Na beworteling de stek het eerder genoemde grondmengsel geven. Zaaien gaat eveneens uitstekend. Na het ontkiemen van het zaad vertonen de zaailingen in het beginstadium het uiterlijk van zaailingen van bijvoorbeeld *Lithops* of *Conophytum*. De blaadjes zijn tot een gesloten bolletje met elkaar vergroeid. Na verloop van tijd gaat deze volledige vergroeiing geleidelijk over in overstaande, los van elkaar geplaatste bladeren waarvan alleen de basis met elkaar vergroeid is. Na enkele jaren is de plant volgroeid en bloeibaar.

(wordt vervolgd)

Finlandplein 5, 3244 AE Nieuwe Tonge

Rotterdamseweg 88, 3332 AK Zwijndrecht

Rectificatie: De tekening op blz. 168 (augustus 1983) hoort bij Hymenogyne blz. 198 (september 1983).

Jacobsenia kolbei

Het geslacht *Gymnocalycium* (VIII)

LUDWIG BERCHT

Serie X. *Sagliones* Buxbaum

Kenmerk van de serie: Het zaad is iets scheef eivormig met basaal tot sub-basaal hilum, kleiner dan 1 mm. De testa is matzwart tot bruinzwart en wordt gevormd door zeer vlakke knobbeltjes, waartussen duidelijke groeven en lacunes. Het hilum is klein, langovaal, iets gebogen en enigszins verheven. Het heeft geen randzoom. Een arillushuid ontbreekt.

Tot deze serie zou volgens de literatuur behoren: *G. armatum*, *G. bayrianum*, *G. cardenasianum*, *G. pugionacanthum*, *G. saglione*, *G. spegazzinii* en *Brachycalycium tilcareense*.

Uit de omschrijving van de tot deze serie behorende soorten bemerkt u misschien al, dat ik het niet eens ben met deze indeling. Het kenmerk van deze serie is het zaadtype van *G. saglione*. Dat is de basis en op grond daarvan moet bekeken worden of het zaad van andere soorten past binnen de ruimte van de omschrijving.

Als we het zaad van *G. bayrianum*, *cardenasianum* en *spegazzinii* bestuderen, dan moeten we constateren dat dit duidelijk afwijkt van dat van *G. saglione*. De knobbeltjes zijn niet zo sterk afgeplat en staan ook losser van elkaar. De lacunes zijn wel aanwezig, maar bij deze soorten is het meer het ontbreken van een knobbeltje, terwijl het bij *G. saglione* een verruimd hoekpunt van de groef is. De randzoom ontbreekt; wel is een zwaarig weefsel in meer of mindere mate aanwezig op het hilum. Concluderend zou men kunnen zeggen dat het zaad van deze soorten een vervolg is op het zaad van *G. hybopleurum* uit de Mostiana-serie.

Interessant in deze is ook de onderverdeling die Schütz voor deze soorten hanteert. In zijn sectie Loricata plaatst Schütz *G. bayrianum*, *cardenasianum* en *spegazzinii* (*G. armatum* was toendertijd nog niet bekend), terwijl hij *G. saglione* samenvoegt met de gehele Pflanziana-groep. Met de afscheiding van *G. saglione* kan ik instemmen. Echter, het samenvoegen van de laatste met de groep rond *G. pflanzii* is niet juist. Het zaad van *G. saglione* lijkt in de verste verte niet op dat der Pflanziana, alhoewel de planten uiterlijk wel veel van elkaar weg hebben.

Een andere observatie die ik deed ben ik nog niet tegengekomen in de literatuur. De testa-structuur van het zaad van *G. buenekeri* vertoont een grote gelijkenis met dat van *G. saglione*. Wat hiervan de waarde is, kan ik op dit moment niet inschatten.

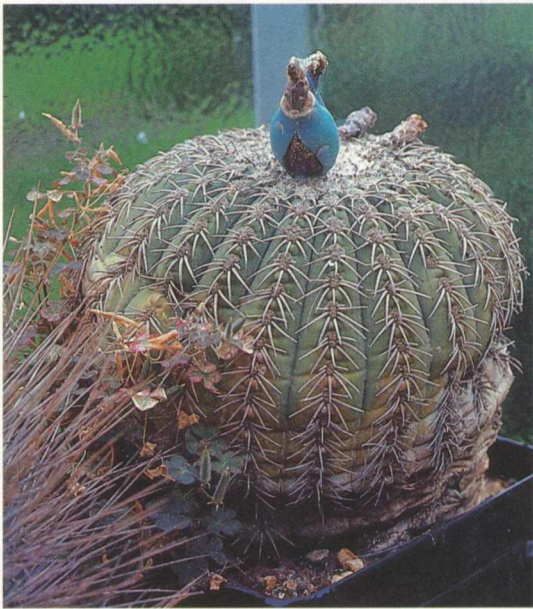
Maar dan nu over naar de genoemde soorten. Typeplant is onbetwist *Gymnocalycium saglione* (Cels) Br. & R.¹⁵⁶). De tot 30 cm Ø wordende planten behoren tot de grootste onder de Gymno's. De dorens zijn afstaand en meestal teruggekromd. Het aantal middendorens kan tot 3 bedragen. De bloem is zeer typerend (zie foto); de bloembuis is vrijwel afwezig of zeer kort. Het verspreidingsgebied van *G. saglione* is zeer groot en omvat de provincies Catamarca, Tucuman, Salta en Jujuy. Het is opmerkelijk dat een plant met zo'n verspreidingsgebied relatief slechts een geringe variabiliteit vertoont. Het is des te verwonderlijker dat Backeberg, die ter plaatse is geweest, de vorm welke groeit in de omgeving van Tilcara, prov. Jujuy, eerst afzonderde als een variëteit en later zelfs verhief tot een apart geslacht. Deze *Brachycalycium tilcareense* (Backeberg) Backeberg¹⁵⁷) dient dan ook teruggewezen te worden in de rijen der synoniemen.

Gymnocalycium saglionae

Gymnocalycium cardenasianum
Foto: Th. Neutelings

Gymnocalycium spegazzinii
(import Piltz)

Overige foto's
van de
schrijver

Gymnocalycium armatum FR 1131
in de tuin van Ritter. Foto: A. Buining

Gymnocalycium saglione var. *bolivianum* was een provisorische naam van Cardenas voor planten, die hij later beschreef als *G. zegarrae* (zie Pflanziana).

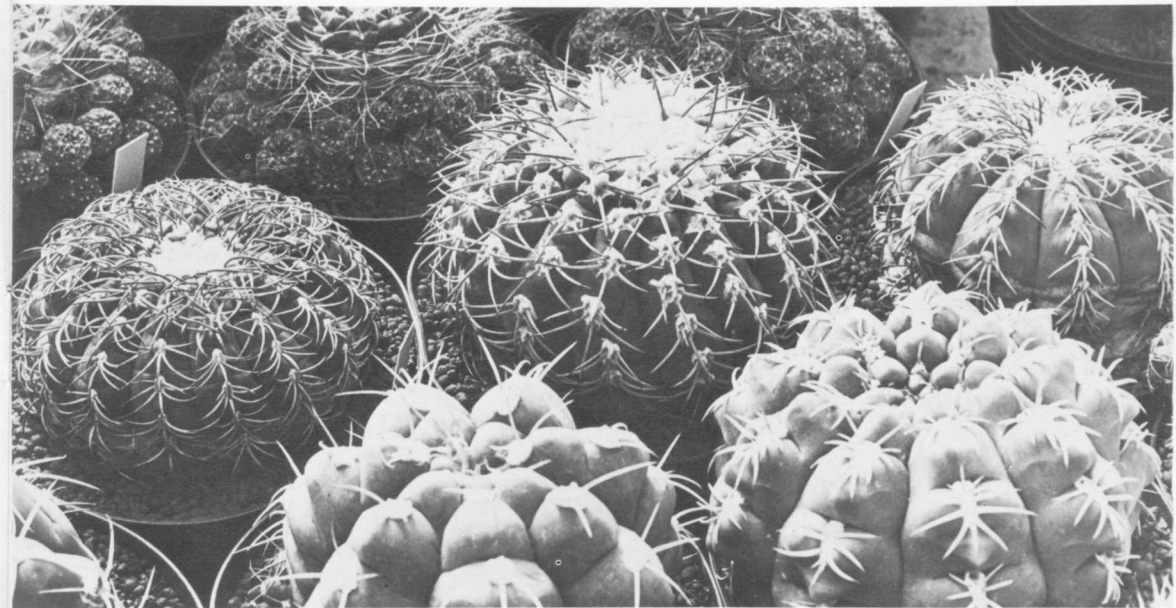
Gymnocalycium pugionacanthum beschreef Backeberg¹⁵⁸⁾ in zijn Kakteenlexikon. De planten waren door Fehser verzameld en zijn zonder standplaatsaanduiding ontvangen. Till en Schatzl¹⁵⁹⁾, die ook planten uit dezelfde importzending bemachtigden, bespraken uitvoerig de verschillen van deze planten ten opzichte van *G. hypobleurum*, een soort waarmee hij nogal eens verwisseld wordt. Echter, de bloem van *G. pugionacanthum* is slank en gaat meestal niet geheel open, terwijl de bloem van *G. hypobleurum* breed trechtersvormig is. De ribben van *G. pugionacanthum* zijn veel vlakker en lijken sterk op die van *G. spegazzinii*. Zij geven ook aan dat het zaadtype dat der Sagliones is en niet der Mostiana. Evenwel, het zaad dat ik tot nu toe onder de naam *G. pugionacanthum* kon verkrijgen, behoort op basis van vooral de aanwezige randzoom tot het Mostiana-type (de Firma Uhlig, waar de oorspronkelijke planten van Fehser binnenkwamen, voert helaas al jarenlang geen *G. pugionacanthum* in zijn zaadlijst).

In 1905 beschreef Spegazzini¹⁶⁰⁾ onder de naam *Echinocactus loricatus* planten, die hij aangetroffen had bij La Vina, Prov. Salta. Britton en Rose¹⁶¹⁾ onderkennen het feit dat deze naam al eerder gebruikt was en doopten de plant om in *Gymnocalycium spegazzinii*. De bedoorning van deze planten is zeer typisch. De door Backeberg¹⁶²⁾ beschreven var. *major* en de Fric'-naam *Gymnocalycium horizonthalonium* worden door Frank¹⁶³⁾ terugverwezen tot vormen van *G. spegazzinii*. Zeer diepgaand en met aanduiding van vele vindplaatsen behandelt Piltz de variabiliteit van *G. spegazzinii*. Het centrum van de populaties legt Piltz^{163a)} in het dal van de Rio Santa Maria, dus in het grensgebied van Catamarca, Tucuman en Salta. Ook hij ziet geen aanleiding tot het benoemen van aparte variëteiten.

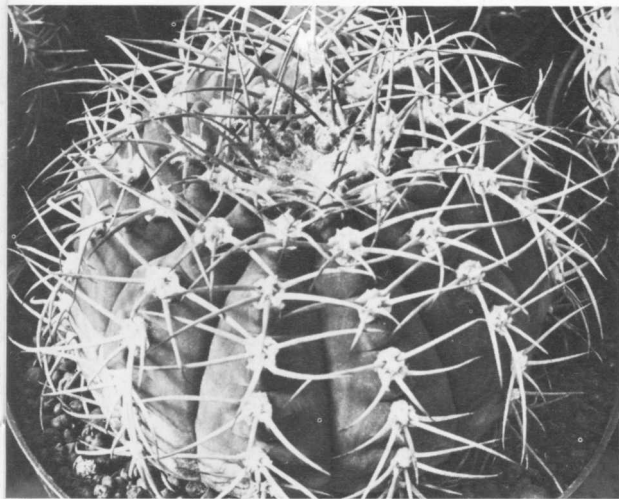
In de herfst van 1964 kwamen bij de Firma Uhlig importen binnen met de veldaanduiding *Gymn. spec. van Cerro Medina*. Deze planten werden in 1967 door Till beschreven als *Gymnocalycium bayrianum*¹⁶⁴⁾. De dus uit de prov. Tucuman afkomstige soort is verwant met *G. spegazzinii*. De areolen dragen 5 randdorens van 25 tot 30 mm lengte en soms een iets langere middendoren. De trechtersvormige bloem is crèmewit met rode keel. Twee andere aan *G. spegazzinii* verwant gestelde soorten komen enigszins afgezonderd van het verspreidingsgebied van *G. spegazzinii* voor. Beide zijn afkomstig uit Bolivia. In 1964 beschreef Ritter *Gymnocalycium cardenasianum*¹⁶⁵⁾, een soort die hij ontdekt had bij Carrizal, Prov. Mendez (Dept. Tarija). De soort bezit evenals *G. spegazzinii* zeer vlakke ribben. De randdorens kunnen tot 6 cm lang worden, de op latere leeftijd gevormde middendoren zelfs tot 8 cm. De bloemkleur verloopt van wit aan de rand tot purper in de keel.

In zijn "Kakteen in Südamerika" beschrijft Ritter¹⁶⁶⁾ aansluitend *Gymnocalycium armatum*, een soort die hij vond bij El Paicho, Prov. Mendez (Dept. Tarija). Tot nu toe heb ik noch zaad noch planten hiervan aangeboden zien worden. Zowel de afbeeldingen die Ritter geeft, als zijn beschrijving doen sterk aan *G. cardenasianum* denken. Het veldnummer is FR 1131.

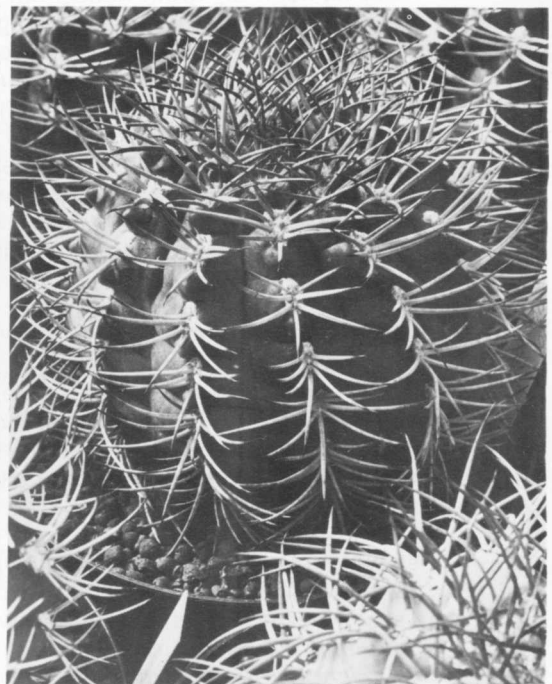
De planten uit deze serie komen voor in bergachtige streken op hoogten tussen 1000 en 2500 m. Indien goed droog gehouden kunnen ze in de winter temperaturen tot rond het vriespunt verdragen. In de zomer veel

Vormen van *Gymnocalycium spegazzinii*, collectie Gebrs. De Herdt

Gymnocalycium bayrianum,
collectie Gebrs. De Herdt

Gymnocalycium pugionacanthum,
collectie Gebrs. De Herdt

Foto's van de schrijver

zon, rijkelijk water en een voedzame grond.

Literatuur:

- 156 Cels, Portef. Hort. 1847, p. 180
- 157 C. Backeberg, Cact. J. DKG (III) 1942/I, p. 38, 78; Die Cactaceae III p. 1786 (1959)
- 158 C. Backeberg, Kakteenlexikon 1966, p. 172
- 159 H. Till en S. Schatzl, K.u.a.S. 1973, p. 230
- 160 G. Spegazzini, Anal. Mus. Nac. Buenos Aires III p. 502 (1905)
- 161 N.L. Britton en J.N. Rose, The Cactaceae III p. 155 (1920)
- 162 C. Backeberg, Cactus Succ. J. (US) 1951, p. 88
- 163 G. Frank, K.u.a.S. 1964, p. 116
- 163a J. Piltz, K.u.a.S. 1971, p. 214
- 164 H. Till, K.u.a.S. 1967, p. 222
- 165 F. Ritter, Taxon 1964, p. 144; Kakteen in Südamerika II p. 661 (1980)
- 166 F. Ritter, Kakteen in Südamerika II p. 662 (1980)

Mauritshof 124, 3481 VN Harmelen

(wordt vervolgd)

Enten van cactussen (II)

ETIENNE LANSSENS

e) *Trichocereus schickendantzii*

Het is een goede weekvlezige onderstam die zeer gemakkelijk te kweken is. In de zomer kan hij vrij veel water verdragen! Het is een goede groeier, maar hij heeft als groot nadeel dat hij behoorlijk veel scheuten aan de voet maakt en dit vooral bij hoge enting. Bij lage enting op 3 à 5 cm komt dit minder voor. We kunnen dit euvel evenwel voorkomen door de areolen weg te krabben net zoals bij *Echinopsis*. Deze onderstam is minder geschikt als onderstam voor Cereussoorten. Daar de onderstam weekvlezig en slap is, kunnen de Cereussen er moeilijk hun evenwicht op vinden en ze breken dan ook gemakkelijk af. Deze onderstam is zeer goed geschikt om er importen en andere moeilijk te enten planten op te plaatsen. Zelfs planten die reeds verscheidene maanden geen wortels meer hebben, kunnen we met een redelijke kans van slagen op deze stam enten. Het is een stam die bijzonder goed geschikt is voor noodentingen, zelfs midden in de winter, mits hij natuurlijk sappig staat.

f) *Trichocereus lamprochlorus*

Het is een onderstam met dezelfde goede eigenschappen als de *schickendantzii*, maar hij heeft als groot voordeel tegenover deze laatste, dat hij veel minder aan de voet spuit. Dit betekent dat hij veel minder onderhoud vergt en dat er minder kans bestaat op rotten. Want wanneer we de scheuten wegsnijden maken we altijd wonden en vooral bij warm broeierig weer kan dit een oorzaak zijn van schimmelvorming en rotting. De plant is ook steviger dan de *schickendantzii*. Op deze stam kunnen we Cereussen enten zonder al te veel risico van latere moeilijkheden. Het is voor mij zeker één van de beste onderstammen die we hebben.

g) *Trichocereus macrogonus*

Het is een weekvlezige plant die zeer goed geschikt is voor hoge entingen en zwaar bedoornde soorten. Het is een stam die in de zomer veel water verdraagt en gedurende de winter goed tegen de koude bestand is. Het

"Succulenta" is het verenigingsorgaan van de Nederlands-Belgische vereniging van liefhebbers van cactussen en andere vetplanten "Succulenta".

BESTUUR

Voorzitter: H. Koningsveld, Verl. Emmastraat 34, 6673 XD Andelst.

Vice-voorzitter: M.M.M. Jamin, Jan Oomsstraat 6, 5324 BB Ammerzoden.

Secretaris: C.A.L. Bercht, Maurits Hof 124, 3481 VN Harmelen. Tel.: 03483-2300.

2e Secretaresse: Mevr. J.M. Smit-Reesink, Pr. W. Alexanderlaan 104, 6721 AE Bennekom. Tel.: 08389-7551.

Penningmeester: G.W. Leive, Prof. F. Andreaelaan 93, 3741 EK Baarn. Tel.: 02154-15645. Giro-rek.: 680596

t.n.v. Succulenta te Baarn, resp. bankrek. 55.32.38.981 bij Algemene Bank Nederland t.n.v. Succulenta te Baarn. Voor België: rek.nr. 000-11.41.809-22 van de Belgische postgirodienst t.n.v. Succulenta te Baarn.

Alg. Bestuurslid: J.A. Schraets, Tegelseweg 131, 5912 BD Venlo.

Alg. Bestuurslid: F. Maessen, Kempke 3, 6075 AN Herkenbosch.

LEDENADMINISTRATIE

Administrateur: P. Dekker, St. Pieterstraat 27, 4331 ET Middelburg. Inlichtingen over en aanmelding van lidmaatschap, tevens propagandafolders. Het lidmaatschap kost voor leden in Nederland f 35,-, voor leden in België Bfrs. 625 en voor leden elders wonende f 45,-. Inschrijfgeld voor nieuwe leden f 7,50/Bfrs. 135.

MAANDBLAD

Redacteur: J.H. Defesche, Kruislandseweg 20, 4724 SM Wouw. Tel.: 01658-1692.

2e Redacteur: Th. Neutelings, Galmeidijk 49, 4706 KL Roosendaal. Tel.: 01650-36081.

Verenigingsnieuws: C.A.L. Bercht. Sluitedatum 15e van de maand voor het verschijnen.

Vraag en Aanbod en Advertenties: Mevr. J.M. Smit-Reesink. Sluitedatum: 15e van de maand voor het verschijnen.

ANDERE BELANGRIJKE ADRESSEN

Buiningfonds: A. de Graaf, Finlandplein 5, 3244 AE Nieuwe Tonge.

Bibliotheek: J. Magnin, Ooievaarstraat 13, 3291 XK Strijen. Katalogus f 1,50 te bestellen op girorek. 1345616 t.n.v. J. Magnin.

Clichéfonds: J.A. Schraets, Tegelseweg 131, 5912 BD Venlo.

Diatheek: H.M.S. Mevissen, Dinantstraat 13, 4826 LH Breda. Tel.: 076-875076.

Ruilen zonder Huilen: H. Leusink, Griftweg 15, 6745 XD Ede. De Klomp. Tel.: 08387-1794.

HET BOEK "DISCOCACTUS" DOOR A.F.H. BUINING

Het boek omvat 224 pagina's met 60 kleurenfoto's, 84 zwart/wit foto's, 33 tekeningen, 6 landkaarten en twee sleutels tot de soorten. Te bestellen door storting van f 30,- op girorek. 2845908 t.n.v. Succulenta Buiningfonds, Ammerzoden, onder vermelding van "Discoboek".

Nog slechts voorradig zijn de Duitse en Engelse versie.

VERKOOP VERENIGINGSARTIKELEN

001 Handleiding voor het verzorgen en kweken van cactussen en andere succulenten. 3e Druk 1981. Prijs f 6,- per stuk. (Bij 10 of meer exemplaren f 4,50 per stuk).

002 Bewaarbanden voor Uw tijdschriften. (Een jaargang per band). Prijs f 16,- per stuk. (Bij 10 of meer stuks f 13,- per stuk).

003 Verenigingsspeld in broche-vorm.

004 Verenigingsspeld als steekspeld. Prijs f 4,- per stuk. (Bij 20 of meer stuks f 3,50 per stuk).

005 Affiche in vier-kleuren-druk voor veel doeleinden bruikbaar. Mag door de afdelingen doorverkocht worden voor f 2,50/stuk. Prijs f 1,- per stuk. (In verband met de hoge kosten van verzending en verpakking is de prijs dan ook exclusief).

006 Ansichtkaarten per set van 10 met afbeeldingen van succulenten. Prijs f 2,50. (Bij 10 sets of meer f 2,- per set). Mogen door de afdelingen doorverkocht worden.

Bestelling kan geschieden door storting of overschrijving van het totaal bedrag op girorek. 3742400 van Succulenta afd. Verkoop, Kempke 3, 6075 AN Herkenbosch.

U kunt volstaan met het vermelden van het aantal en de artikelnummers.

Eventuele informatie wordt U gaarne verstrekt door Frans Maessen, tel. 04752-1995.

N.B. Alle artikelen kunnen tegen vermelde gereduceerde prijzen ook afgehaald worden.

SUCCULENTARIUM

Na betaling van de toegangsprijs kunt U op de Flevohof, gelegen in Oostelijk Flevoland, het Succulentarium en vele andere bezienswaardigheden bezoeken. De Flevohof is dagelijks geopend.

EVENEMENTEN

- 16 oktober : Ruilbeurs Cactusflora
22 oktober : Ledenraadsvergadering te Ede
26 mei 1984 : Algemene Ledenvergadering

LIDMAATSCHAP / CONTRIBUTIE 1984

Indien U Uw lidmaatschap per 1-1-1984 wenst te beëindigen, dient U ingevolge art. 15 van het H.R. voor 1 december de Ledenadministratie hiervan in kennis te stellen.

Op de omslag van het decembernummer zult U een acceptgirokaart aantreffen. De Nederlandse leden dienen **UITSLUITEND** hiermee hun lidmaatschap te voldoen voor uiterlijk 1 februari 1984. Indien geen betaling wordt ontvangen, zult U zo spoedig mogelijk van de ledenlijst worden afgevoerd. Aanmaningen zullen niet verstuurd worden. Zo U daarna alsnog lid wilt blijven, zal een extra bedrag van f 3,50 voor administratiekosten verschuldigd zijn.

Leden buiten Nederland wonend dienen de acceptgirokaart als kennisgeving te beschouwen en het verschuldigde bedrag over te maken op het gironummer van Succulenta te Baarn. Leden in België wordt verzocht het bedrag over te maken op ons gironummer 000-11.41.809-22.

Denkt U bij bankbetaling aan de extra kosten die banken in rekening brengen.

MITGLIEDSCHAFT 1984

Sie werden dringendst gebeten den Mitgliedsbeitrag vor dem 1. Februar 1984 zu bezahlen, wenn möglich auf unserem Postscheckkonto 680596 von Succulenta, Baarn. Bei Bankzahlung bitte die zusetzlichen Bankkosten beachten.

SUBSCRIPTION 1984

Please remit your subscription amount to our giro account 680596 of Succulenta, Baarn before February 1st. 1984.

In case of payment by bank or cheque you are requested to add the bankcharges.

WERKGROEP ASCLEPIADACEAE NEDERLAND

Het is lange tijd stil geweest in de WAN, en gezien de geringe opkomst op de laatste bijeenkomst, lijkt het niet nuttig om op deze manier door te gaan. We willen nu het idee uitproberen, de bijeenkomsten van de WAN te laten opgaan in die van de Succulenta Studiegroep o.l.v. de heer Rubingh. De WAN-leden krijgen hiervoor een uitnodiging. Houdt voor de zekerheid evenwel de aankondiging in Succulenta in de gaten.

Aat van Uijen, Bekkerstr. 137, 3572 SG Utrecht, tel. 030-732313.

WERKGROEP SUCCULENTEN BESCHERMING

Het jaarverslag 1982 is verkrijgbaar via het sekretariaat (zie onder), waarin ook de verdere plannen staan. De activiteiten in 1983 hebben tot nu toe vnl. bestaan uit het volgen van de voorbereiding voor de wetgeving inzake bedreigde uitheemse planten. Vanaf november kunnen wij weer een lezing/discussie-avond verzorgen, zoals we dit jaar al voor enkele afdelingen gedaan hebben.

Verder wordt er gestart met een contactbrief voor sympathisanten van de WSB. Hierin aandacht voor het kweken van bedreigde en moeilijke soorten, de wetgeving, en andere actuele zaken. Inlichtingen hierover en over de lezing en WSB-activiteiten in het algemeen kunt u inwinnen op het contactadres:

Aat van Uijen, Bekkerstr. 137, 3572 SG Utrecht, tel. 030-732313.

MAMMILLARIA WERKGROEP: verslag van de bijeenkomst op 18 juni 1983

't Was prachtig weer, dus we konden fijn buiten zitten. Er kwamen 18 deelnemers rond 10.00 uur aan. We werden verwelkomd met koffie en gebak en hier moet meteen gezegd worden, dat de familie Leusink werkelijk voor een heel fijne ontvangst heeft gezorgd.

We begonnen met het bekijken van meegebrachte planten, waarvan de eigenaar de naam niet wist. Vele planten konden een naam krijgen - sommige met zekerheid, andere met twijfel. Vele planten bleven ook zonder naam. Toch waren het weer leerzame uurtjes voor iedereen.

Vervolgens besteedden we de nodige tijd aan bespreking en vergelijking van onze planten van de volgende soorten: *M. parkinsonii*, *M. candida*, *M. discolor* en *M. marksiana*.

Opmerking: In het vervolg is het, denk ik, goed wanneer iemand op zich neemt om wat voorstudie van een te bespreken plantengroep te maken en een kort verhaaltje daarover te vertellen tijdens de bijeenkomst.

Na de lunch nam deze bespreking nog enige tijd in beslag, maar toen gingen we over tot het praten over de toekomst van de Werkgroep.

Verschillende plannen, die op korte termijn uitvoerbaar zijn, werden gekoncretiseerd en in afspraken omgezet. Om de Werkgroep financieel te kunnen laten draaien, werd afgesproken dat iedereen dit eerste jaar f 15,- bijdraagt en een volgende bijeenkomst werd voor 1 oktober a.s. vastgelegd.

G. van Huffel, Veenendaal, tel. 08385-10629 (voor nadere inlichtingen).

Cactuskwekerij LAKERVELD

Lakerveld 89 Lexmond

(tussen Lexmond en Meerkerk) Tel. 03474-1718

De volgende soorten bieden wij aan:

Discocactus rapirrhizus	f 6,- - 8,-
cephalaciculosus	f 8,-
mammillosus	f 6,- - 8,-
pulvinacipitatus	f 6,- - 10,-
Mamillaria tetraacantha	f 6,- - 7,-
fraileana	f 5,- - 7,-
mazatlanensis	f 5,- - 7,-
fitkauii	f 4,- - 6,-
Euphorbia suzannae	f 8,-
janssensvillensis	f 5,- - 7,-
aeruginosa	f 5,- - 8,-
horrida striata	f 10,-

Geopend: ma/vrij. na tel. afspr.,
zat. van 8-18 uur.

Cactussen

Aloe's

Confireren

Tillandsia's

Uitzonderlijke boeken

Succulenten

Bromelia's

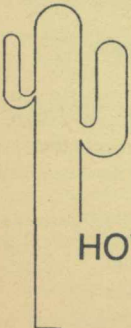
Over diverse onderwerpen

Exotica

Kamerplanten

Epifyten

NATUUR & BOEK Elandstraat 58
2513 GT Den Haag tel. 070-646277

HOVENS cactuskwekerij

Spec. kwekerij voor hobbyisten en verzamelaars

Een plantenlijst wordt op Uw verzoek gratis toegestuurd

Wij ontvangen regelmatig nieuwe cultuurimporten voor de verkoop

Geopend van maandag t/m zaterdag van 9-18 uur.

Markt 10, 5973 NR Lottum Tel. 04763-1693

Lottum vindt U, E3 richting Venlo afslag Venray
Grubbenvorst - Lottum.

AFDELINGSNIEUWS

Afdeling Achterhoek

20 oktober : Lezing
Samenkomst: Vormingscentrum, Goudenregenstraat 1, Lichtenvoorde. Aanvang: 20.00 uur

Afdeling Amersfoort

17 oktober : Lezing door de Hr. Ruysch.
Samenkomst: Groen van Prinsterer-Mavo, Verkeersweg 51, Harderwijk. Aanvang: 19.45 uur.

Afdeling Amsterdam

21 oktober : Bespreking van Euphorbia's door de Hr. de Wilde.
Samenkomst: de Rietwijker, 3e Schinkelstraat 9, Amsterdam. Aanvang: 20.00 uur.

Afdeling Arnhem

10 november: Bespreking van enkele geslachten.
Samenkomst. Speeltuinver. Tuindorp, Floralaan 18, Wageningen.

Afdeling Delfzijl

3 november : Bespreking zaairesultaten en dia's uit de diatheek.

Afdeling Fryslân

8 november : Opstelling jaarprogramma en dia's van de diatheek.
Samenkomst: Hotel Reitsma, Heerenveen. Aanvang: 19.30 uur.

Afdeling Gooi- en Eemland

3 november : Lezing door de Hr. de Looze over zijn reis door de U.S.A.
Samenkomst: Kleine zaal van de Goede Herderkerk, Simon Stevinweg 146, Hilversum. Aanvang: 20.00 uur.

Afdeling Gouda

20 oktober : Onderlinge ruilavond en entdemonstratie.
Samenkomst: Het Brandpunt, Turfmarkt 58, Gouda. Aanvang: 20.00 uur

Afdeling Groningen

20 oktober : Lezing door de Hr. Vogelzang.

Afdeling Den Helder

12 november: Lezing door de Hr. Klees over Bloeiende cactussen.
Samenkomst: Kantine Gemeentelijke Plantsoenendienst, Soembastraat 83, Den Helder. Aanvang: 13.30 uur.

Planten en Cactussenhandel

A. VAN ACHTHOVEN & ZN.

Wij bezitten een zeer grote collectie cacteeën. Uniek in Amsterdam!
Regelmatig uitbreiding van ons assortiment.

Singel-Bloemmarkt t/o 528 (Geelvinksteeg), Amsterdam. Tel.: na 18.00 uur 020-101641.

PLANTENHANDEL A. H. Abels.

Grootste gesorteerde zaak in Noord Holland in cactussen en succulenten.
In- en verkoop.

Singel-Bloemmarkt t/o 494-496.
Amsterdam. Tel.: 020 - 227441.

Afdeling IJsselstreek

28 oktober : Lezing door de Hr. Hovens over steenwolcultuur.

Afdeling Zeeland

28 oktober : Lezing door de Hr. en Mevr. Ras over hun reis naar Peru.
Samenkomst: Thomaskapel, Vrijlandstraat, Middelburg. Aanvang: 19.30 uur.

Afdeling Zwolle

27 oktober : Lezing door de Hr. Prestlé.
Samenkomst: Ons Huis, Thorbeckegracht 10, Zwolle. Aanvang: 20.00 uur.

Vereniging Grusonia

11 november: Ruilbeurs en de Hr. Keirse met "Natuurreeks".
Samenkomst: Zaal Vijverhof, Kortrijkstraat, Tiel. Aanvang: 20.00 uur.

Vereniging Leuchtenbergia

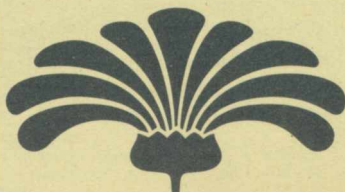
21 oktober : Lezing door de Hr. Keirse over zijn reis door Brazilië.
Samenkomst: Dienstencentrum, Schoolstraat 44, Schilde. Aanvang: 19.30 uur.

Vereniging Lophophora

14 november: Lezing door de Hr. Hovens over Groei en bloei in de volle grond.

Wijziging telefoonnummer secr. afd. Haarlem.

De Heer H.J. Bertram, Zomervaart 46, 2033 DA Haarlem is in het vervolg bereikbaar onder nr. 023-360365.

DER KAKTEENLADEN

Verzendhandel

*hobbybenodigheden
boeken*

NIEUWS VAN DE BOEKENMARKT

Curt Backberg / Die Cactaceae Herdruk in 6 delen. Deel III verschijnt deze maand; winkelprijs DM 235,- (verlaagde intekenprijs bij afname van het verzamelwerk DM 198,-). Kleurenprospectus gratis.

Günther Moser / Die Kakteenflora Paraguays 180 p. 152 zw/w afb., 74 kleurenfoto's, 2 gekleurde kaarten, form. 24x16,5. Linnen band met beschermomslag. (S.v.p. vooruit bestellen daar de verschijningsdatum afhangt van het aantal bestelde boeken).

Ewald Kleiner / Mein stacheliges Hobby - Kakteen 112 p. 13 zw/w tekeningen, 45 kleurenfoto's, form. 16x19,5 cm. DM 16,80 (verschijnt deze maand).

Cullmann/Götz/Gröner: Kakteen ongeveer 350 p. 400 kleurenfoto's en 120 tekeningen. Groot formaat. Verschijnt ca. okt.-dec. '83. Linnen band DM 98,- (s.v.p. vooruit bestellen).

Vraagt U s.v.p. onze gratis verzamelcatalogus Literatuur met meer dan 100 titels aan. Boeken leveren wij vanaf DM 30,- portovrij tegen vooruitbetaling van de rekening.

Jörg Köpper

Lockfinke 7

D-5600 Wuppertal 1

W-Duitsland

VRAAG EN AANBOD

Opgaven voor het decembernummer moeten voor 15 november bij mevr. Smit zijn. Leden van Succulenta hebben per jaar recht op één gratis advertentie in deze rubriek. Alleen advertenties de liefhebberij betreffende worden opgenomen.

Te koop: Wegens beëindiging grote collectie catussen, liefst in één koop. Prijs n.o.t.k. F.A. Molenaar, Dorpsstraat 20, 2991 CD Barendrecht. Tel. 01806-15062. Of Mevr. N. Bevelander, tel. 01806-16258.

*

Te koop: Cederhouten plantenkas fabr. Graafland bouwjaar 1978, lxbxh: 4,32x 1,95x2,28. 4 luchtramen w.v. 2 aut., alle ruiten uit één geheel, dakvlakken + achterwand gehamerd glas. Massieve cederhouten fundering. Prijs n.o.t.k. C. Purmer, Bernhardlaan 8, Monnickendam. Tel. 02995-1506.

*

Gezocht: Wie kan mij helpen aan een stekje van de echte *Digitorebutia tropaeoliptica* FR 1114 evt. te ruilen tegen div. andere soorten. D. Abbenes, Koekoekstraat 6, 1781 WG Den Helder. Tel. 02230-23476.

*

Te koop: Wegens hoogtegebrek ben ik helaas genoodzaakt van mijn *Trichocereus terscheckii* afscheid te nemen. Plant is zeer mooi en absoluut onbeschadigd. Leeftijd 30 jaar. Lengte 210 cm. Doorsnede 21 cm. Prijs n.o.t.k. D. du Pon, M. van Bourgondiëstraat 45, 4205 HP Gorinchem.

Te koop: Rauh/Bromelien, deel 1 en 2 tesa-men f 75,-. J. Biesheuvel, Lakerveld 89, Lexmond. Tel. 03474-1718.

*

Te koop: The Succulent *Euphorbia* door White en Sloane. The *Stapeliaeae* door White en Sloane. **Gevraagd:** Zaailingen van *Disco-cactus* en *Uebelmannia* en *Ceropegia elegans*, *distincta*, *Baukerii* en *Zegherii* en *serpentina*. M.H. Hoogvliet, Kouwenoordseweg 9, 3224 AG Hellevoetsluis. Tel. 01883-16511 na 5 uur.

VAN SPIJK
uw drukker

CACTUSSEN - SUCCULENTEN

A. N. BULTHUIS EN CO.

3945 BC Cothen - Groenewoudseweg 14

Sortimentslijst wordt na storting van f 1,- toegezonden. Girorekening 124223.

's Zondags gesloten

Postbus 12 - Tel. 03436-1267

SUKKULENTENTUIN

FAM. VAN DONKELAAR

Laantje 1 Werkendam tel. 01835-1430

Waar vindt U zoveel *Euphorbia*'s, *Hoya*'s, *Ceropegia*'s en andere *Stapelia*-achtigen als bij ons!

De nieuwste lijsten kunt U nu aanvragen.

REIS NAAR SPANJE

Daar er dit jaar meer aanmeldingen waren dan er deelnemers geplaatst konden worden wil ik in september 1984 deze reis nog eens herhalen. Het is dan wel noodzakelijk, dat ik uiterlijk in januari 1984 het minimum aantal deelnemers van ongeveer 45 kan inschrijven. Ik moet dan bus en hotel bespreken. De prijs zal naar ik nu kan overzien tussen f 450,- en f 500,- liggen. Het programma zal zoveel mogelijk gelijk zijn, dus een 10-daagse reis uit en thuis. Hotel met 2 persoons kamers, half pension. Er zijn er maar een klein aantal één-persoons kamers beschikbaar. Als U wilt deelnemen laat het dan zo spoedig mogelijk weten aan: W. Sterk, Wevestraat 89, 5708 AE Helmond. Tel.: 04920-23903.

INSCHRIJVING 3 LK TELEFONISCH NOG MOGELIJK.
Bel mevr. v.d. Ven-v. Gerwen, tel. 04905-1207.

NIEUWE LEDEN

J.J. Storms, Tiendstraat 1, 6121 KE Born.
A.A. Haft, Morsweg 43, 2312 AB Leiden.
Christiane Craps, Eikestraat 83, B 1980 Tervuren, België.
J. Boom, Merwedestraat 42, 6882 LP Velp.
C. Pulles, W. van Oranjestraat 10, 5151 VP Drunen.
Mevr. C. Ursem, Westerweg 208, 1852 AP Heiloo.
Mevr. v.d. Eynden-v.d. Broek, V.d. Dungenstraat 9, 5701 LR Helmond.
Bert. v.d. Steen, Dassenburcht 17, 4874 JM Etten-Leur.
A. Kamps, Burg. Mollaan 1, 5582 CJ Waalre.
G.P.J.W. Bausch, Mr. ten Houtenlaan 4, 7102 EH Winterswijk.
H. Struik, Molenhoek 8, 2973 AC Molenaarsgraaf.
P. Pullens, Sweelinckstraat 40, 5144 VB Waalwijk.
Fam. Adriaens-Roosen, Kraaistraat 44, B 3454 Rummen, België.
E.J.M. Elst, Rietgoorsestraat 67, 4708 PH Nispen.
A. Lapaz, Albastdijk 25, 4706 AK Roosendaal.
Mevr. Steinbuch, Tuinstraat 13, 2406 AL Alphen a/d Rijn.
Mevr. G.H. v. Beek-v. Brummen, Heerinstraat 11, 7384 SL Wilp.
A.M.G. Reniers, Kap. Berixstraat 1, 6411 ER Heerlen.
Mevr. J. Wouters-Faber, Wilhelminastraat 205 III, 1054 WG Amsterdam.
R. van Groen, Javaplantsoen 30 II, 1095 CT Amsterdam.
Leon Ramakers, Koninginnelaan 100, B 3640 Eisden, België.
Mevr. W. Klaassen, Weverstraat 179, 6862 DN Oosterbeek.
Roger Springael, Jozef Hendrickstraat 83, B 2120 Schoten, België.

karlheinz uhlig - kakteen

053 KERNEN i.R. (Rommelshausen)
W.-Duitsland LILIENSTR. 5

Aanvulling plantenlijst 1983/84

	DM	DM
Brasilicactus haselbergii	20.-	25.-
Echinocactus palmeri	40.-	
Mammillaria ascensionis	8.-	10.-
Melocactus matanzanus	20.-	
Stephanocereus leucostele	10.-	15.-
Sulcorebutia senilis	8.-	12.-
Alluaudia dumosa	28.-	
Euphorbia canariensis	4.-	10.-

Openingstijden kwekerij dinsdag tot vrijdag
8-12 uur, 13.30-17 uur, zaterdag 9-12 uur.
Gedurende de zomermaanden vrijdags open tot
18.30 uur.

Voor cactussen en succulenten

J. SPEYCKEN

Speciale hobby-planten voor
hobby-prijsjes vindt U bij
Cactus- en hobby-kwekerij

J. SPEYCKEN,
Maasstraat 12,
5871 AV Broekhuizenvorst.
Tel. 04763 - 1762

*Disco
cactus*

komt voor dat de ent na het enten wat losgroeit, wat later afbreken tot gevolg kan hebben.

h) *Trichocereus pachanoi*

Deze stam heeft dezelfde eigenschappen als de macrogonus, doch hij geeft veel meer uitlopers, zowel aan de basis als hogerop. De uitlopers barsten door de opperhuid heen, zodat na het wegsnijden van de scheuten grote lidtekens ontstaan. Deze stam is bijzonder geschikt om *Oreocereussen* op te enten.

i) *Trichocereus spachianus*

Het is één van de meest omstreden onderstammen. Sommige liefhebbers zijn voor deze stam minder te vinden, niet om zijn kwaliteit als stam, maar meer om zijn uiterlijk op latere leeftijd. Doch we moeten allen erkennen dat het zeker nog één van onze beste entstammen is. Op deze stam kunnen we goed enten, hij groeit snel en gedurende de winter kan hij matige koude verdragen. Na 2 à 3 jaar begint de opperhuid te verkleuren en wordt bruin. Het chlorophyl of bladgroen vermindert in de stam, waardoor deze plant een minder fraai uiterlijk krijgt. Dit esthetisch nadeel komt enkel tot uiting bij planten die hoog geënt zijn. Dit kunnen we voorkomen door lage entingen d.w.z. op 5 à 6 cm. Het entstuk gaat wanneer het zich ontwikkelt als het ware de stam overdekken. Laten wij jaar na jaar de stam wat dieper in de grond zakken, dan is het euvel van de minder fraaie onderstam opgelost. Deze onderstam kan zeer goed gebruikt worden voor alle Cereussoorten. We letten er wel op dat we iets dikkere onderstammen dan bij bolcactussen nemen, om de kromme groei te voorkomen. Deze stam is bij uitstek geschikt voor alle hardvlezige soorten.

j) *Eriocereus jusbertii*

Het is een goede stam die jarenlang groen blijft. De plant is niet gemakkelijk vatbaar voor wortelaaltjes. Deze stam komt goed door de winter, mits hij een weinig vochtig gehouden wordt bij een temperatuur van omstreeks 8° C. De geënte planten groeien er goed op en zijn snel bloeirijp. Voor Sulcorebutia's is het een uitstekende stam. Bij het enten zijn er wel wat problemen. Het slijmerige sap van de stam kan een oorzaak zijn van vele mislukkingen bij het enten. Bij warm broeierig weer krijgen we soms zwamvorming op het entvlak (zwarte laag). Dit komt vooral voor wanneer we enten in de periode van augustus tot omstreeks half september. We kunnen dit voorkomen door een paar dagen voor het enten de planten te begieten met een lichte oplossing van Brassicol of Benlate.

VI. Hoe verkrijgen we onze onderstammen?

a) Door te zaaien

Ik kan iedere liefhebber die het werkelijk goed meent met de hobby en over de nodige ruimte beschikt, aanraden zelf de nodige - liefst verschillende soorten - stammen te zaaien. Op deze manier krijgen we resistente stammen. De planten die we uit zaad kweken hebben altijd een sterkere groei-kracht en zijn beter bestand tegen allerlei ziekten en plagen dan stammen die jaren na elkaar zijn gestekt. We zaaien en verspenen op de gebruikelijke manier. Wanneer de jonge Cereusstammetjes twee jaar oud zijn, omstreeks mei-juni, snijden we de kopjes af op 1 à 2 cm boven de grond. Het afgesneden kopje kanten we af aan het snijvlak, zodat de wortels verplicht zijn

uit het centrum van het stammetje te komen. We laten het kopstukje een 8-tal dagen drogen met het snijvlak naar boven. Wanneer ze goed droog zijn, zetten we de kopstukjes met hun snijvlak op droge argex of zand. Als de eerste wortelpuntjes zichtbaar zijn, planten we ze in goede voedzame bodem die tevens doorlatend is. *Eriocereus jusbertii* zal u zeer dankbaar zijn, als u bij het standaardmengsel een goede portie leemgrond mengt. Door de onderstammetjes af te snijden en te behandelen als stek, worden ze dikker, en kunnen wij er op enten het jaar daarop (ze zijn dan 3 jaar). Het kan nodig zijn dezelfde bewerking te herhalen voor *Eriocereus jusbertii* daar deze stam gemakkelijk krom groeit als hij niet voldoende dik is. Op de afgesneden onderstammetjes kunnen we gemakkelijk tijdelijk, of zelfs blijvend jonge zaailingen enten. We kunnen ook de kontjes gebruiken als moederplanten om er stekken van te snijden en die dan weer als onderstam te gebruiken.

De *Echinopsis* onderstam behandelen we niet als hierboven beschreven, doch de plantjes verspenen we regelmatig en op 2- à 3-jarige leeftijd kunnen we erop enten.

b) Door moederplanten

We kunnen één of meer grote planten in stukken snijden van 10 à 15 cm lang. Deze behandelen we als stekken en planten ze daarna op. De scheuten die op deze moederplant(en) komen bewortelen we. Het jaar daarop zijn die dan entbaar. Deze manier is beter geschikt voor iemand die plaatsgebrek heeft. Deze onderstammen zijn echter wel minder resistent dan de gezaaide.

VII. Hoe kweken we onze onderstammen?

Ik ben een voorstander om de onderstammen hard te kweken, d.w.z. dat we de stammen zoveel mogelijk in de open lucht kweken. Op deze manier bouwen ze een grote weerstand op tegen de ons allemaal bekende plagen. De onderstammen komen omstreeks half april uit hun winterverblijf (de serre) en ze worden onder platglas aan de groei gebracht en blijven afgeschermd tot eind mei staan. In het begin houden we ze matig vochtig en tegen eind mei voeren we de vochtigheid op. We laten ze dan de laatste 14 dagen vóór we enten onbeschermd in de open lucht staan, met een redelijke goede vochtigheid. We enten het best van begin tot half juni, daar we in deze periode de minste kans hebben op een hoge luchtvochtigheid en de onderstammen zeer goed aan de groei zijn. De kopstukken of scheuten kanten we af en laten die een 8-tal dagen drogen, totdat er zich callus op de snijvlakken gevormd heeft. Dit weefsel beschermt de stek tegen allerlei vreemde invloeden. Na 8 dagen zetten we ze recht overeind in droog zand of argex. We zetten ze liefst op een warme plaats in de zon. Begin augustus zullen de wortelpuntjes reeds zichtbaar zijn. Rond de onderste 3 cm brengen we dan een hormonenpreparaat (Rootone) aan. We dompelen de onderste 3 cm even in water en vervolgens in het poedervormig preparaat. We planten de kopstukken dan op in een voedzame, doorlatende grond. We houden ze droog tot ze goed vast staan. Omstreeks half augustus brengen we ze terug in de open lucht en laten ze onbeschermd tot einde september buiten staan. Dan zetten we ze onder platglas en laten ze geleidelijk aan droger worden, om ze omstreeks einde oktober terug in de serre te brengen. Wanneer we de onderstammen op deze manier kweken en ze weinig stikstof en wat meer kalium en fosfor geven, hebben we een

volsappige onderstam die in een goede conditie verkeert. Gezonde entstammen zijn de basis van gezonde geënte planten.

VIII. Welke onderstam kiezen we?

Dit is afhankelijk van het doel waarvoor men hem nodig heeft. Daarom heb ik geprobeerd in de beschrijving van de verschillende soorten onderstammen, de karakteristieke eigenschappen weer te geven, zodat u zelf de nodige conclusies kunt trekken. Ook heb ik veel literatuur dienaangaande geraadpleegd en ben tot de slotsom gekomen dat alle werken elkaar tegen spreken. En dat er in werkelijkheid geen bepaalde entstam voor een bepaald geslacht bestaat.

IX. Hoge entingen

Dit zijn alle entingen van minder dan 6 cm. Deze methode wordt toegepast paalde soorten snel te doen groeien. Deze planten worden over het algemeen van de stam genomen en verder gekweekt op eigen wortel. Zo is het mogelijk in een viertal jaren van een zaailing van *Oreocereus trollii*, geënt op een *Trichocereus pachanoi* van ± 1 m hoog een plant te kweken van 60 cm, met een bedoorning die kan wedijveren met gelijk welke importplant van dezelfde soort. Helaas kan dit van het merendeel van de hoge entingen niet gezegd worden. Over het algemeen groeien ze snel en zijn los bedoorn. Het worden monsterachtige gedrochten, die niets meer gemeen hebben met hun wortelechte soortgenoten.

Ze zijn wel nodig voor sommige cristaten, bijv. *Haageocereus versicolor* en *Mammillaria bocasana*. Deze beide soorten verlangen een *Trichocereus macrogonus* van een 8-tal cm dikte en een 60 à 70 cm lengte.

X. Lage entingen

Dit zijn alle entingen van minder van 6 cm. Deze methode wordt toegepast op alle entingen die we verrichten. Ze heeft als groot voordeel dat de entstam na verloop van tijd niet meer zichtbaar is. De verzameling krijgt ondanks het feit dat de planten geënt zijn, het aanzien van een wortelechte kweek, zonder al de problemen vandien. Wanneer de entstammen niet te dik zijn, deformereren zij de planten niet. Deze behouden ook hun bedoorning die gelijk is aan hun wortelechte soortgenoten. Wanneer ze op deze manier geënt zijn, groeien ze aanvankelijk wat sneller dan wortelechte planten. Doch na 2 à 3 jaar hernemen ze hun normaal groeiritm, doordat de sapstroom in de onderstam vermindert.

XI. Gemiddelde enting

Hieronder verstaan we alle entingen tussen 6 à 15 cm. Deze entingen worden voor collectieplanten minder toegepast. Deze manier van enting wordt veelal gebruikt voor soorten die men wenst te vermeerderen.

(wordt vervolgd)

Bruggesteeweg 89, 8080 Ruislede (B.)

De geslachten *Orbea*, *Orbeopsis*, *Orbeanthus*, *Pachycymbium* (I)

LARRY LEACH

vertaald en ingeleid door W. Manders

Al gedurende enige jaren zijn er uitgebreide studies gaande in de diverse geslachten der *Asclepiadaceae* en wel in het bijzonder met betrekking tot de zogenaamde *Stapeliae*.

Zo is inmiddels een deel der soorten van *Stapelia* in andere genera overgeplaatst, wat tot gevolg had, dat de geslachten *Orbea* en *Tridentea* in ere werden hersteld en er een drietal nieuwe genera bijkwamen. De huidige trend is om *Caralluma* als een vergaarbak van allerlei ongeregeld goed te beschouwen en ook in dit geslacht zal zeker een groot aantal veranderingen plaats moeten vinden.

Belangrijk werk is al verricht door L.C. Leach, die verbonden is aan "The National Herbarium" van Zimbabwe (Rhodesië) als onbezoldigd botanicus. Een aantal naamsveranderingen heeft hij gepubliceerd in "Excelsa, Taxonomic Series No. 1 en 2" in 1978. Onlangs verschenen er weer een aantal. Leach noemt de kenmerken der stammetjes in de *Stapeliae* een zeer belangrijk aanknopingspunt voor de identificatie. Hij acht ze zelfs van primair belang. Dit is een nieuwe ontwikkeling in de taxonomie der *Stapeliae*. Tot nog toe werden planten uit deze familie-tak voornamelijk aan de hand van hun bloemenkenmerken geïdentificeerd. Om het geslacht van een plant vast te stellen gebruikt Leach eerst de kenmerken van de stammetjes, dan de vorm van de bloeiwijze en de plaats ervan aan de stam. De vormen der geslachtsorganen: pollinia, guide-rails, spelen een geringere rol.

In Excelsa I bespreekt Leach de volgende geslachten: *Orbea*, *Orbeopsis*, *Orbeanthus* en *Pachycymbium*. De naam *Orbea* werd door Haworth in 1812 voor het eerst gepubliceerd; de overige 3 zijn nieuwe - door Leach gecreëerde - namen.

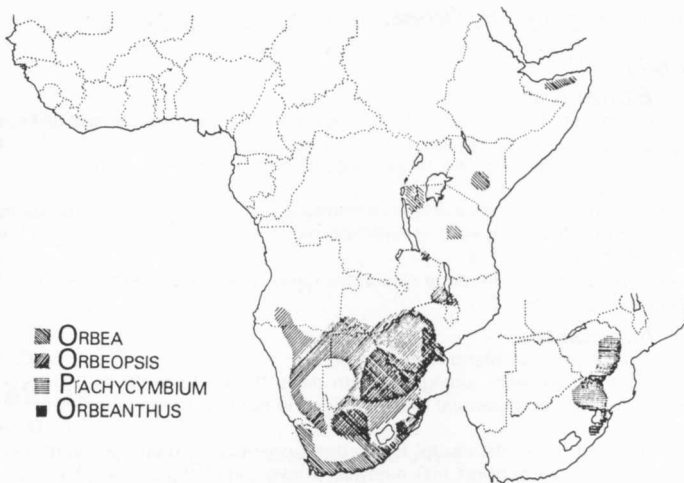
Orbea heeft naast de verspreiding over Zuidelijk Afrika ook nog een zekere verspreiding in Oost-Afrika. De 3 andere geslachten beperken zich tot Zuidelijk Afrika.

Orbea variegata op vindplaats Signal Hill, Kaapstad, Z.A.

Orbea verrucosa op de vindplaats Cradock, Z.A.
Foto's: Peter V. Bruijns

Sleutel voor de 4 genera:

Stammen min of meer rechtopgaand, tuberkeltanden breed en vooruitstekend, meestal net onder de top ervan een paar steuntandjes; corolla meestal behaard, corona kaal.

- Bloemen relatief groot (meer dan 3 cm ϕ), meestal radvormig 1. *Orbea*
 Bloeiwijzen in een schicht van elkaar in tijd opvolgend opengaande bloemen, welk zich ontwikkelen aan de basis der stammetjes; corolla met een annulus 2. *Orbeopsis*
 Bloeiwijze bestaande uit een pseudo-scherm van ongeveer gelijktijdig opengaande bloemen; corolla zonder annulus 3. *Pachycymbium*
 Bloemen relatief klein (minder dan 3 cm ϕ), klokvormig en stevig vlezig, in kleine bundeltjes langs de kanten der stammetjes gerangschikt 4. *Orbeanthus*
 Stammen over de grond slepend, adventief wortelend; tuberkeltanden klein en van kleine -bladvormige - aanhangseltjes voorzien; bloemen relatief groot, behaard, met een annulus; corona behaard

I: *Orbea*

Orbea Haworth omvat planten uit de volgende genera: *Stapelia*, *Stultitia*, *Caralluma* en *Diplocyatha*. Bovendien zijn er twee nieuwe soorten beschreven.

Het geslacht is onder te verdelen in secties en subsecties en Leach geeft hiervoor de volgende sleutel:

1. Corolla met een ringvormige (vaak vijfhoekige) annulus, die de corona omgeeft (NIET: ondersteunt):
 2. Corolla met wratten bezet, gerimpeld of dicht bezet met papillen, rad- of klokvormig, indien klokvormig, dan minstens 5 cm ϕ I *Sectie Orbea*
 3. Annulus opvallend, van de corolla oppervlakte afstaand Ia *Subsectie Exstantes*
 3. Annulus eerder gevormd door een verdikking van de corollaschijf als door een bepaalde uitgroei Ib *Subsectie Inpissatae*
 2. Corolla glad, klokvormig, minder dan 4 cm ϕ , annulus rechtop rond de monding van de tubus III *Sectie Codonidium*
1. Corolla met een koepelvormige of kussenachtige annulus, welke de corona draagt II *Sectie Stultitia*
 4. Corona duidelijk 10-slipbig (5 buitenste en 5 binnenste slippen) II *Sectie Stultitia*
 5. Binnenste en buitenste slippen geheel met elkaar en met de coronaschijf (disc) samenvloeiend IIa *Subsectie Confluentilobae*
 5. Binnenste slippen verbonden met de meeldraadkolom, aangrenzend aan, maar vrijstaand van, de coronaschijf en de buitenste slippen IIc *Subsectie Librilobae*
 4. Corona zonder buitenste slippen, ongeveer cirkelvormig, de 5 binnenste slippen oprijzend van de corona-zoom, corolla erg diep gedeeld IIb *Subsectie Carentilobae*

Sleutel voor de soorten van *Orbea*:

I: Sectie *Orbea*:

Ia Subsectie *Exstantes*:

- Corolla klokvormig, dicht met papillen bezet, opvallend behaard met beweeglijke, knotsvormige haren 1. *O. ciliata*
- Corolla radvormig, met wratten en rimpels bezet, niet of heel kort behaard;
 - Corolla méér dan 3,5 cm ϕ 2. *O. namaquensis*
 - Binnenste coronaslippen opvallend éénhoornig 3. *O. variegata*
 - Corolla minder dan 3,5 cm ϕ 4. *O. lepida*

N.B.: Nr. 4 (*O. lepida*) is onvoldoende bekend en zou daarom wel eens een kleinbloemige vorm van *O. variegata* kunnen zijn.

Ib Subsectie *Inspissatae*:

- Binnenste coronaslippen opvallend tweehoornig 5. *O. pulchella*
- Binnenste coronaslippen dicht aanliggend aan de antheren (meeldraden) ongeveer eivormig, stomp of afgeknot en helemaal niet eindigend in hoornvormige uitsteeksels 6. *O. verrucosa*
- Onvoldoende bekend om in de sleutel te worden opgenomen, daar men veronderstelt, dat de annulus ontbreekt; ze behoort hier evenwel vrijwel zeker thuis, maar kan ook een zeer extreme variatie van nr. 6 zijn 7. *O. irrorata*

II: Sectie *Stultitia*

Ila Subsectie *Confluentilobae*:

1. Binnenste coronaslippen uitmondend in rechtopstaande, ongeveer of duidelijke knotsvormige of hoornvormige uitsteeksels
 2. Corolla met wratten en rimpels bezet, bruinachtig of reebruin gekleurd.
 3. Tandem der stammetjes kort, spreidend, tot 10 mm lang, binnenste coronaslippen tot 3,5 mm lang 8. *O. cooperi*
 3. Tandem der stammetjes lang, omhooggericht, tot 25 mm lang, binnenste coronaslippen 4-5 mm lang 9. *O. tapscottii*
 2. Corolla zeer licht gerimpeld of bijna glad:
 4. Corollaslippen zeer sterk teruggebogen; binnenste coronaslippen opvallend bultig/knotsvormig; endemisch in de streek van Sabi-Valley in Rhodesië 15. *O. umbracula*
 4. Corolla ongeveer radvormig, spreidend of licht teruggebogen; binnenste coronaslippen enkelvoudig, stomp of zeer licht knotsvormig, slechts heel weinig of geheel niet gerimpeld; endemisch in de kustvlakten van Mozambique 14. *O. halipedicola*
1. Binnenste coronaslippen zonder hoornvormige uitsteeksels, ongeveer ovaal, afgeknot, afgevlakt, met een rand of twee tandjes, min of meer scherp uitlopend of met een puntje aan de top, niet of nauwelijks boven de antheren uitstekend:
 5. Corolla klokvormig, met een corona gezeten op een kleine, scherp opgerezen annulus op de bodem van de tubus 12. *O. longidens*
 5. Corolla radvormig of teruggebogen:
 6. Annulus niet scherp begrensd, de gehele corolla disc verdikt en in de slippen overvloeiend aan de buitenrand, corolla licht gerimpeld 10. *O. maccloughlinii*
 6. Annulus duidelijk begrensd, koepel- of kussenvormig (soms iets pannekoekvormig):
 7. Annulus koepelvormig of scherp opgerezen, klein, ± 7 mm ϕ , iets vijfhoekig:
 8. Corolla helder geel, kastanjekleurig gevlekt; annulus klein, scherp opgerezen, afgerond, vijfhoekig, ongeveer even groot als de corona 11. *O. speciosa*
 8. Corolla roodbruin of donkerbruin, nauwelijks of zeer weinig geel gevlekt; annulus koepelvormig, binnenste coronaslippen gewoonlijk ietwat in een punt uitlopend, soms iets boven de antheren reikend 13. *O. woodii*
 7. Annulus vlak kussenvormig (pannekoekvormig), zwaar concentrisch gerimpeld, binnenste coronaslippen afgeknot, afgevlakt, met twee tanden of -minder vaak - in een puntje uitlopend, buitenste slippen min of meer gegroefd. Verspreiding over Oost-Afrika 16. *O. semota*

IIb Subsectie *Carentiobae*:

- Corollaslippen onregelmatig kastanjekleurig gevlekt, cilia zilverachtig wit, ± 3 mm lang; coronaslippen relatief smal, in het midden breder wordend, min of meer breed in een punt uitlopend, net zo hoog of iets hoger als de antheren 17. *O. maculata*
- Corolla zwaar gevlekt met korte, transversale, magentakleurige balken, cilia purper, ± 2 mm lang; coronaslippen breed en vlezig, meestal korter dan de antheren, gewoonlijk eindigend in een tweelobbig top 18. *O. rangeana*

IIc Subsectie *Librilobae*:

Een monotypische subsectie, die - voor zover bekend - endemisch is in Noord-Somalië.....
.....19. *O. prognatha*

III Sectie *Codonidium*:

Een enigszins afwijkende soort, in een eigen sectie ingedeeld.....20. *O. paradoxa*

Vertaling: W. Manders, Amer 116, 5751 SW Deurne

(wordt vervolgd)

* * *

Een kaktus

Ik heb van mijn vriendje een plantje gekregen
met allemaal stekels en prikkels eraan.

Dat ding heet een kaktus; ik kan er niet tegen
ik blijf er het liefst maar een beetje vandaan.

Ik geef hem voorzichtig een klein beetje water
want soms wordt hij mooi, heeft mijn vriendje gezegd.

Eerst is hij heel lelijk, "maar" zei hij; "veel later,
dan krijgt hij een bloem", en dat meende hij echt.

Ik wou het natuurlijk in 't eerst niet geloven.
Verbeeld je, dat rare, dat steek'lige ding!

Maar weet je vanmorgen toen kwam ik van boven,
ik schrok er haast van, toen ik de kamer in ging.

Mijn plant had een bloem, o het leek wel een vuurtje,
zo prachtig, zo rood, ik wist niet wat ik zag.

Ik had, voor ik naar school moest, maar nauwelijks een uurtje,
maar ik had er wel bij willen staan, heel de dag.

Ik ga nu mijn kaktus nog beter verzorgen
want iedere dag komt er één bloempje bij.

Ik vind het zo grappig en iedere morgen
is het weer een verrassing, dan ben ik weer blij.

Ingestuurd door Veronique Reniers 12 jaar

Lieckemsrode 16, 3451 Kortenaken, België

Met toestemming overgenomen uit
E. Yskes-Kooger: Nieuw Verhalenboek
Uitgeverij Cantecler, De Bilt

Mammillaria magallanii Schmoll

A.B. PULLEN

Planten van deze soort worden op eigen wortel niet veel groter dan 5 cm ϕ . De planten groeien lange tijd enkelvoudig, op latere leeftijd kunnen ze zij-scheuten gaan vormen.

Het lichaam is eerst gedrukt bolvormig, later wordt het iets hoger dan breed. Het groene plantelichaam is volledig aan het oog onttrokken door de dichte bedoorning, die overwegend crème-keurig is. Elk areool draagt ongeveer 70 dunne, naaldvormige randdorens. Een echte middendoren ontbreekt meestal. De dorens kunnen een lengte bereiken van enkele mm tot een halve cm. De bloemen zijn niet groot, ongeveer 1 cm, crème met roodbruine middenstreep. De bloemen gaan bij deze soort meestal niet erg wijd open, hetgeen op de foto goed te zien. De vrucht is een karmijnrode besvrucht. De zaden zijn zwart.

Mammillaria magallanii werd in 1945 door Schmoll beschreven. (In: Craig, *Mammillaria Handbook*).

Backeberg beschreef in 1962 een var. *hamatispina*. (Backeberg, die *Cactaceae* Band 6, 3882). Deze variëteit zou, zoals de naam al zegt, een gehaakte middendoren bezitten. Bovendien geeft Backeberg als verschil met de soort op, dat het aantal randdorens geringer zou zijn, nl. slechts 40-45. Zowel de soort als de variëteit stammen uit de Mexicaanse staat Coahuila. De soort groeit in de omgeving van de stad Parras, de variëteit niet ver daar vandaan in de Sierra Bola.

Sommige auteurs vragen zich af, of het opstellen van de var. *hamatispina* door Backeberg wel gerechtvaardigd was. Men meent, dat het hier veeleer om een ecotype gaat. Het is mij niet bekend of de beide vormen ook door elkaar op de vindplaatsen voorkomen, of dat er sprake is van duidelijk gescheiden populaties.

Pilbeam zegt in zijn boek, vrij vertaald: "Ik heb nog geen planten van *Mammillaria magallanii* met de langere, gehaakte middendoren gezien en Hunt wijst er op, dat dit een eigenschap zou kunnen zijn, die in de cultuur niet blijft bestaan".

Ik vraag mij af of deze opmerking juist is. Uit een portie zaden van *Mammillaria magallanii*, afkomstig van de firma De Herdt, door mij uitgezaaid in 1981, verkreeg ik 5 zaailingen, die, op het moment dat ik dit schrijf, ongeveer 1 cm ϕ bereikt hebben. Eén van deze zaailingen vertoont duidelijk de kenmerken van de var. *hamatispina*. Dit plantje bezit lange, roodbruine, gehaakte middendorens. Aangezien deze zaailingen alle vijf in hetzelfde potje groeien, mag men aannemen, dat milieu-verschillen hier geen rol gespeeld hebben.

Derhalve moet de aanleg van gehaakte middendorens genetisch bepaald zijn. Het zou interessant zijn te weten, waar de zaden vandaan komen. Waren dit zaden van cultuurplanten of importzaden? Als het inderdaad importzaad geweest is, rijst de vraag of alle zaden uit planten van één populatie geoogst zijn of dat er zaden, afkomstig uit verschillende populaties, door elkaar gemengd verkocht zijn.

Tenslotte nog iets over de cultuur. Uit bovenstaande blijkt al, dat we hier met een langzame groeier te maken hebben. Zaailingen blijven het eerste jaar vrij klein en kunnen in hun tweede levensjaar een doorsnede van ongeveer 1 cm bereiken. Het overwinteren van de éénjarige zaailingen is een lastig karweitje. Enerzijds moet men er voor waken, dat de kleine zaailingen

*Mammillaria
magallanii*

Foto van de schrijver

niet uitdrogen, anderzijds is teveel water bij een te lage temperatuur funest. Dit geldt overigens ook voor andere soorten uit de Lasiacanthagroep, zoals *Mammillaria egregia* en *Mammillaria lasiacantha*. Wanneer de planten éénmaal door de moeilijke periode heen zijn, kan men ze met wat zorg wel verder kweken. De groei blijft langzaam. Backeberg (en ook andere auteurs) beveelt aan deze planten te enten. Beslist nodig is dit echter zeker niet. Van de 8 exemplaren van deze soort, die ik momenteel in mijn kas heb staan, is er één geënt. Deze plant, afkomstig uit een bekende Zwitserse cactuskwekerij, groeit inderdaad sneller dan zijn soortgenoten op eigen wortel. Ook maakt de plant meer zijscheuten dan zijn ongeënte broeders. De plant op de foto is het geënte exemplaar.

Mammillaria magallanii is één der vroegstbloeiende soorten van dit geslacht. Reeds in januari zijn er knoppen te zien. Bij voldoende helder weer kan men dan tussen half maart en half april de bloei verwachten. De planten zijn reeds bij een vrij geringe diameter bloeibaar.

Beatrixlaan 10, 7711 KG Nieuwleusen

BOEKBESPREKING

Hooker's Icones plantarum, Vol XXIX, part III: New succulent spiny Euphorbia's from East Africa. Susan Carter.

Prijs £ 6.00 (incl. verzendkosten), te bestellen bij The Secretary, Bentham-Moxoa Trust, Royal Botanic Gardens, Kew, Richmond, Surrey TW9 3AB, Engeland.

Sinds het eind van de vorige eeuw zijn vele bedoornde succulente *Euphorbia's* uit Tropisch Oost-Afrika bekend geworden. De eerste werd in 1894 beschreven en geleidelijk aan liep het aantal op tot ± 50 . Het boek dat nu voor mij ligt, verschenen in december 1982 en geschreven door een medewerkster van het herbarium van Kew Gardens, voegt 27 nieuwe soorten aan de lijst toe. Behalve uitgebreide beschrijvingen van deze soorten bevat het boek ook een sleutel op alle bedoornde *Euphorbia's* die thans uit Kenia, Tanzania en Oeganda beschreven zijn. Een nadeel is dat de beschrijvingen uitsluitend in het Latijn worden gegeven. Uit de prachtige tekeningen zijn vele soorten echter gemakkelijk te herkennen. Bovendien wordt in de Engelse tekst vaak een ver-

gelijking getrokken met verwante soorten, waarbij de opvallendste kenmerken genoemd worden. Wie, zoals ik, vele Oostafrikaanse *Euphorbia*'s zelf heeft verzameld of uit andere bronnen in zijn collectie heeft opgenomen zal er goed aan doen de namen bij zijn planten nog eens kritisch te bekijken. Een aantal van de thans beschreven soorten is nl. onder een - naar thans blijkt - verkeerde benaming verspreid. Het boek besluit met een opsomming van alle *Euphorbia*-soorten die in de 3 genoemde landen voorkomen (voorzover ze succulent en bedoord zijn). Daarbij wordt verwezen naar de literatuur, waarin de originele beschrijvingen zijn te vinden. Ondanks het genoemde bezwaar is dit een boek dat naar mijn mening op gelukkige wijze een leermeester opvult in onze kennis van de succulenten uit een gebied waar zeker nog vele interessante planten op ontdekking wachten.

Fr. Nolte, Rotterdamseweg 88, 3332 AK Zwijndrecht

TIJDSCHRIFTEN

Kakteen en andere Sukkulenten 34 - 1, Jan. 1983.

De titelplaat van dit nummer wordt gesierd door een foto van een bloeiende *Mammillaria yaquensis*. W. Brügel verhaalt over de vondst van een, waarschijnlijk nieuwe, *Peniocereus* in Baja California. De vorming van chimaeren bij *E. jusbertii* wordt behandeld door J. Drawert. M. Hils bespreekt *Opuntia clavarioides*, het "Negerhandje", en beeldt een bloeiend exemplaar af. *Arthrocareus campos-portoi* wordt uitvoerig besproken door P. Braun. Hoe men cactuszaailingen d.m.v. een zgn. dubbelenting sneller kan doen groeien wordt verteld door V.I. Mrinskij. R. Gruber is toe aan deel 3 van zijn artikelenreeks over Venezuela. In deze aflevering komen de *Melocactussen* aan de orde. Een overzicht van het geslacht *Epithelantha* wordt gegeven door W. Heyer. G. Gröner behandelt de problematiek rond *Rebutia perplexa*. Een bijdrage over de anatomie van de plaats van vergroeiing bij geënte cactussen wordt geleverd door G. Jurzitza.

Kakteen en andere Sukkulenten 34 - 2, Febr. 1983

Op de voorplaat van deze aflevering prijkt een fraai bloeiende *Morawetzia sericata*. Jan Riha bericht over de cactussen uit zuidelijk Oaxaca, m.n. over *Ortegocactus macdougallii*. E. Meier bespreekt een nieuwe Schlumbergera-cultivar. *Sclerocactus pubispinus* en *S. spinosior*, en de verspreiding van deze beide soorten, zijn het onderwerp van een bijdrage van J. Busek. Kleiner wijdt een korte bijdrage aan *Crassula falcata*. *Ferocactus flavovirens* vormt het onderwerp van F. Krähenbühl. *Sulcorebutia mentosa* wordt kritisch onder de loep genomen door G. Fritz. Het eerste deel van een voordracht door J. Donald betreffende de nieuwere inzichten in de systematiek van de geslachten *Rebutia*, *Sulcorebutia* en *Weingartia* wordt in dit nummer afgedrukt.

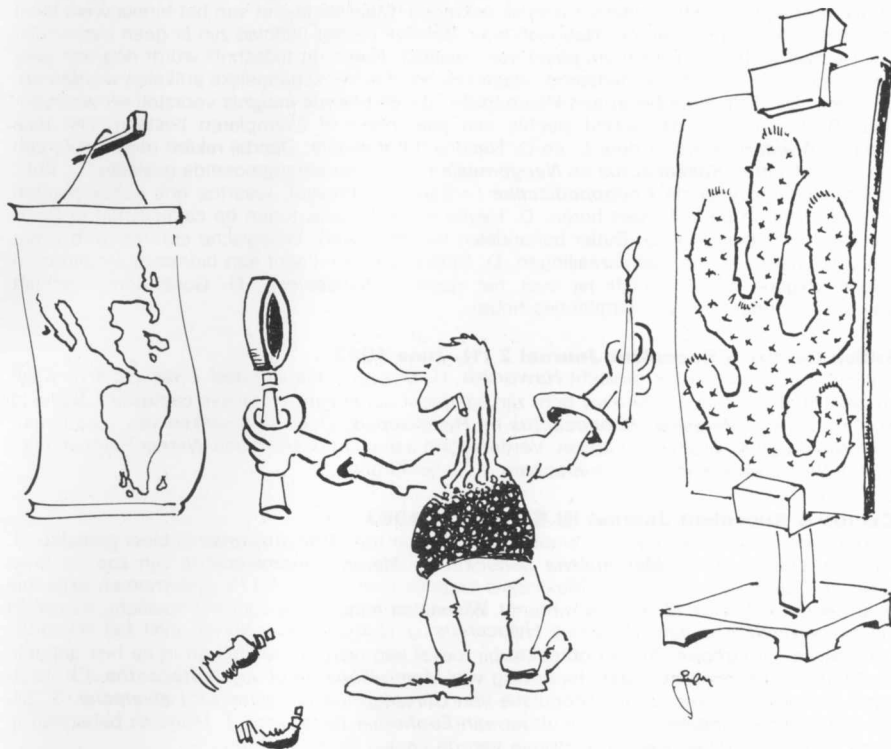
Kakteen en andere Sukkulenten 34 - 3, maart 1983

Op de voorplaat van dit nummer staat *Sempervivum* cv "Rotsandsteinriese" afgebeeld. W. Stuppy bespreekt *Lobivia winteriana*. Het slot van de voordracht van J. Donald over *Rebutia*, *Sulcorebutia* en *Weingartia* wordt in deze aflevering gegeven. Ostolaza & Mischler geven de nieuwbeschrijving van *Islaya omasensis*. W. van Heek en W. Strecker publiceren reisimpressies uit Brazilië. P. Braun behandelt *Pilosocereus aurilanatus*. Eveneens van de hand van Braun een felicitatie ter gelegenheid van de 65ste verjaardag van Leopoldo Horst. K. Schreier vraagt zich af of de dagen der Mexicaanse cactussen geteld zijn.

Kakteen en andere Sukkulenten 34-4, april 1983

Op de frontpagina van deze aflevering staat een fraaie natuuroprname van *Weberbauerocereus albus*. *Notocactus herteri* wordt besproken door G. Weissweiler. De rol van fosforzuuresters als bestrijdingsmiddelen wordt uit de doeken gedaan door B. Potocki-Roth. H. Schmidt bericht over de bloei van zijn *Chamaeceraus silvestrii* fa. "aureus". De systematische plaats van het geslacht *Escobaria* wordt behandeld door N. Taylor. U. Köhler bericht kort over *Frailea friedrichii*. Riha & Subik wijden hun bijdrage over de cactussen uit zuidelijk Oaxaca ditmaal aan *Mammillaria dodsonii*. C. Horich bericht over de verspreiding van *Epiphyllum macropterum* in Costa Rica. *Saxifraga longifolia*, een schitterende Steenbreek-soort, die endemisch voorkomt in de centrale Pyreneeën, wordt in woord en beeld voorgesteld door M. Hils. F. Strigl bespreekt *Gymnocalycium pseudoragonesei* n.n., terwijl de echte *Gymnocalycium ragonesei* wordt behandeld door A. Hetzenecker. E. Haugg meldt, dat de Poolse postdienst een fraaie serie postzegels met motieven uit de wereld van cactussen en succulenten uitgebracht heeft. Een onbekende *Coryphantha* wordt afgebeeld door M. Hils met het verzoek de juiste naam te leveren. E. Kleiner haalt onder de titel "kwaliijk riekende schoonheid" de bloemen van *Orbea* voor het voetlicht. *Pelargonium alternans* is het onderwerp van een bijdrage van R. Schmied. Besprekingen van nieuwe literatuur en verenigingsnieuws maken dit (extra dikke) nummer weer volledig.

Cartoon

J. Claesen, Eendekkerlaan 22, 1150 St. Pieters-Woluwe (B.)

Kakteen und andere Sukkulenten 34 - 5, mei 1983

Op de voorplaat van dit nummer staat een foto van *Sulcorebutia verticillacantha*. *Crassula globosa* wordt in woord en beeld voorgesteld door R. Schmied.

F. Jonic levert een korte bijdrage over *Loxanthocereus sextonianus*.

Over het enten wordt geschreven door E. Haugg.

H. Wery bespreekt een nieuwe *Astrophytum*-hybride. Diers en Esteves brengen de nieuwbeschrijving van *Pseudopilocereus vilaboensis*, een nieuwe soort uit de Braziliaanse staat Goias.

H. Dopp wijdt een bijdrage aan negatieve fototropie bij planten uit het geslacht *Eriocereus*. Horich bericht uit Costa-Rica over *Hylocereus stenopterus*. Taylor is toe aan deel 2 van zijn verhandeling over het geslacht *Escobaria*.

Kleiner geeft praktische tips bij het verpoten.

Een drietal jubilarissen wordt in het zonnetje gezet; Sadovsky naar aanleiding van zijn 90ste, Ritter n.a.v. zijn 85ste en Rauh n.a.v. zijn 70ste verjaardag.

Kakteen und andere Sukkulenten 34 - 6, Juni 1983

Op de titelpagina van deze aflevering staat *Thelocephala alocarpha* afgebeeld. K. Schreier schrijft over de cactusflora van de Maagdeneilanden. W. van Heek en W. Strecker vervolgen hun reisverslag over Brazilië. N.P. Taylor is toe aan het derde deel van zijn artikelenreeks over het geslacht *Escobaria*. Een korte bijdrage over *Pelecyphora aselliformis* komt van de hand van E. Koch. Over de gevolgen van het importeren van konijnen en cactussen in Australië handelt een bijdrage van R. Schubert. *Rebutia eos* wordt in woord en beeld voorgesteld door G. Gröner. Over kasverwarming en kasisolatie schrijft G. Seifert. E. Haugg stelt weer een aantal postzegels met cactusmotieven voor.

A.B. Pullen, Beatrixlaan 10, 7711 KG Nieuwleusen

British Cactus & Succulent Journal, 1 (1). 1983

Het eerste kwartaalnummer van de beide, samengaande Engelse cactusverenigingen is uit. De omslag heeft een moderner uiterlijk gekregen. Maar de layout van het binnenwerk bleef zoals het in het orgaan van de "National" was. Behalve op het titelblad zijn er geen kleurenplaten. De zwartwitfoto's blijven vrij pover van kwaliteit. Naast dit tijdschrift wordt nog een jaarboek uitgegeven, 'Bradleya' genaamd, waarin de meer wetenschappelijke artikelen worden opgenomen. De titelpagina bevat een kleurenplaat, die *Brighamia insignis* voorstelt en waarvan, aldus G. Rowley, op de wereld slechts een paar honderd exemplaren bestaan. Het hele geslacht *Ariocarpus* wordt door L. en D. Needham behandeld. Daarbij rekent men de planten van de geslachten *Roseocactus* en *Neogomesia* ook tot het eerstgenoemde geslacht. G. Kulik vraagt aandacht voor de *Chenopodiaceae* (= Ganzevoetfamilie), waartoe ook cultuurplanten zoals spinazie en de suikerbiet horen. D. Heyde en H. Kelleter togen op cactusafari in Oost-Duitsland. R. Starling en G. Butler behandelen het onderwerp biologische controle m.b.t. het voortijdig afsterven van cactuszaailingen. D. Speirs wijdt aandacht aan binnenshuiscultuur en in een volgend artikel schrijft hij over het geslacht *Sansevieria*. D. Goold-Adams schrijft waarom hij ondermeer van vetplantjes houdt.

British Cactus & Succulent Journal 2 (1). June 1983

Met Roberts behandelt het geslacht *Haworthia*. H. Broogh is toe aan deel 2 van zijn ervaringen op het eiland Tenerife. J. Betteley richt zijn aandacht op de zgn. primitieve cactussen. Bedoeld worden dus hier *Pereskia*, *Rhodocactus* en *Pereskiopsis*. Over de oorzaken van schade aan cactussen wijdt K. Gruber een artikel. Verder wordt aandacht besteed aan Werner Rauh en Friedrich Ritter, tevens is er een in memoriam J.C. van Keppel.

Cactus & Succulent Journal (U.S.), 55 (2). 1983

C. Glass en R. Foster verhalen in woord en beeld hoe hun *Aloe suzannae* in bloei geraakte. J. Pilbeam schrijft dat hij *Mammillaria beneckeii* en *Mamm. guerreronis* in zijn kas tot bloei kreeg. C. Glass verhaalt uit zijn Mexicaans logboek over een in 1978 ondernomen expeditie naar Centraal Mexico. M. Kimnach brengt *Wilmattea minutiflora* voor het voetlicht, een soort die nauw verwant is aan het genus *Hylocereus*. J. Jumpe e.a. schrijven over het droogrotverschijnsel bij *Lithops*. A. Lau ontdekte bij toeval een nieuwe variëteit en in de hier gepubliceerde nieuwbeschrijving maakt hij gewag van *Mammillaria rekoii* var. *leptacantha*. Ch. Kraft heeft het over een interessante populatie van *Coryphantha (vivipara* var.) *alversonii*. S. Silberstein e.a. behandelen de vitro-cultuur van *Euphorbia flanaganii*. J. Mauseth behandelt in deel 3 van zijn artikel over de anatomie van de cactus de celstructuur.

Cactus and Succulent Journal 55 (3). May-June 1983

M. Donnell geeft zijn persoonlijke waarnemingen met betrekking tot *Sclerocactus polyancistrus* weer. Dat A. Lau voorlopig niet weg te branden is in dit tijdschrift blijkt wel uit de 22e aflevering over zijn Zuidamerikaanse reis, waarbij nu Chili aan de beurt is. Een ander reisverslag is van de hand van D. Grigsby; het betreft zijn tocht in 1978 naar het centrale deel van Mexico. J. Mauseth is toe aan deel 4 van zijn reeks over de anatomie van de cactus. Deze aflevering gaat over de rijpe cel. Natuurlijk is er weer een nieuwe species: *Caralluma denboefii*, beschreven door J. Lavranos. *Phyrrhocactus deherdtiana* werd door Fr. Kattermann als onderwerp gekozen. W. Rauh vraagt aandacht voor de succulente vegetatie op Centraal Madagascari. B. Hardgraves vraagt zich af of *Euphorbia decidua* een bepaalde evolutie doormaakt. Tenslotte becommentarieert G. Wrinkle het geslacht *Haworthia*.

Th. Neutelings, Galmeidijk 49, 4706 KL Roosendaal

INHOUD

Beste vrienden en vriendinnen - H. Koningsveld	214
Wat denkt u van... (40) <i>Mammillaria senilis</i> - Th. Neutelings	215
Mesembryanthemaceae (XXXVI) - Fr. Noltee en A. de Graaf	217
Het geslacht <i>Gymnocalycium</i> (VIII) - L. Bercht	193
Enten van cactussen (II) - Etienne Lanssens	224
De geslachten <i>Orbea</i> , <i>Orbeopsis</i> , <i>Orbeanthus</i> , <i>Pachycymbium</i> (I) - L. Leach	228
<i>Mammillaria magallanii</i> - A.B. Pullen	232
Boekbespreking - Fr. Noltee	233
Tijdschriften - A.B. Pullen, Th. Neutelings	234